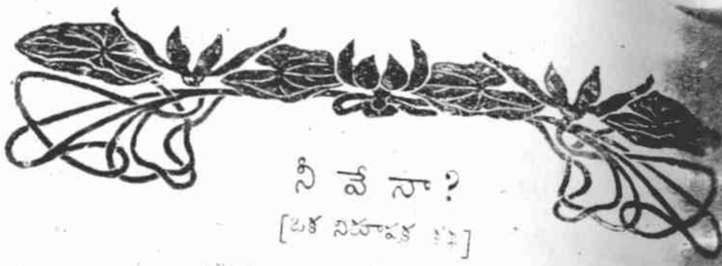

నీ వే నా ?

[ఒక నిరూపక కథ]

సోమరాజు రామానుజారావు గారు

లక్ష్మణరావుగారింటిలో నా కెంతో చనువు. ఆయన కుమార్తె సుభద్రకు నే నప్పు డప్పుడు హార్మోనియము, పాటములు చెప్పు చుందును. పంతులుగారు చాల పెద్దవారు. ఒకనాఁ డాయన యింటికి నేను వెళ్లినప్పటికి, ఆయన మేనల్లుళ్లు సూర్యరావు, వేంకటరావు లిద్దఱును వచ్చియుండిరి. వా రందఱు నన్నాహ్వాన మొనరించిరి. సుభద్ర నాదగ్గఱగా టీ కోపా నుంచుచు,.........

"ఈనడుమ కనఁబడుట లేదేమి?" అని యెను.

నేను కొంచెముగా నవ్వి యూరకుంటిని.

ఇంతలో నొక చీనావాఁడు, ఉత్తరము నొకదానిని దెచ్చి పంతులుగారి కిచ్చెను. పంతులుగారు చదువుకొని, యా యుత్తరమును నాపైఁ బడవేసెను. నేనును చదివి,

"ఈ యుత్తరము వ్రాసిన దెవరు?" అని యడిగితిని.

పంతు—వీఁడు "చిన్‌చాంగ్" అను చీనావాఁడు. నాకుఁ బ్రాణమిత్రుఁడు. వెనుక నొకానొక సందర్భమున చిన్‌చాంగ్ లేనిచో నేను మరణించి యుందును.

నేను—ఐనను, చీనావాండ్రను నమ్మ... ...ండి.

పంతు—(నవ్వి) నీ కెంత యనుమాన... చీనావాండ్రు దుష్టులైన నగుదురు; ... చిన్‌చాంగ్ అంత యుత్తముఁడు ... వాని యింటిలో విందఁట! నేను ... పోయితినని చెప్పి, సుభద్రను వెంట... కొని వెంకట్రావు, సూర్యం, నీవు, ... రండి.

తరువాత మేమందఱమును, మో... బండి యెక్కి చిన్‌చాంగ్ మేడకు వెళ్లి... ఆమేడ చూచుట కతిమనోహరముగనుం... ఒక చీనావాఁడువచ్చి, మమ్ములను నగ... ముగ లోపలకుఁ దీసికొనిపోయెను.

చీనావాండ్ర గృహాలంకారవిధాన ... విచిత్రముగ నుండును. ఎక్కడఁ జూచిన... గాజుకని; ఆకుపచ్చ, నీలి, తెలుపు, రంగు... పింగాణీముక్కలతో నతికిన చేతిపనులు. మ... ష్యు లతివిచిత్రమైనటు లుందురు. పెద్ద ... తోక జడలు, మీసములులేని మూతులు, ... గుల గిలగుడ్డల కోట్లు, చిత్రమైన టోపీలు, ఈవిచిత్రము లన్నియుఁ జూచుచుఁ బో... చుంటిని.

......చూచు చుండఁగనే, మా ...మున్న తలుపునకుఁ గల చిన్న రంధ్ర ...మూసికొనిపోయి తలుపు తెఱువఁబడెను. ...వాఁడు మమ్ముఁ ఆహ్వానించెను. ఆచీనా ... తలుపు మూయఁబడియున్న కాలమున ...న్నరంధ్రమునుండి వచ్చువా రెవరో యని ...మ్మును జూచి, పిదప తలుపు తెఱచె నని, ...ర్థమయ్యెను. ఈరహస్యమేమి?

మా వెనుక నడచివచ్చుచున్న, సూర్య... వెంకటరావు నిలువుఁ గనుంచుచుం... సుభద్ర నాదగ్గఱగా వచ్చి చేరినది. ... వారినందఱను, అల్లరిచేయక రండని ...చేసితిని. లోపలకుఁ బోవుచునే యుంటి... చీనావాఁడు మారాకను చిన్‌చాంగ్‌తోఁ ...ప్పుటకుఁ బోయెను. ఆ సమయమున మే ...మునుటఁ జూచితిమి...............అచ్చట ...కోమచముపైఁ బరుండిన యువతి యొక్క తెల్లబారిన వదనముతో, హీనస్వరముతో సుభద్రను బిలిచెను. సుభద్ర దానిమొగముఁ ...చి భయపడెను. సుభద్ర నెఱు కెందులకు? ...నాకే గుండెలు జల్లుమనియెను.

ఆయువతి లేవలేక పడుచు—

"అమ్మా! మీ రీయింటికే వచ్చితిరా? నేను, మీవలెఁ గొన్నాళ్ల క్రిందట సౌందర్యవతినే! నాకుఁ గొంచెము జబ్బుండెను. ఆ జబ్బు హరించి యీచీనావాఁడు, న న్నిందుఁ దెచ్చెను. నాకు వీఁడు బాగుగ నల్లమందు నభ్యాసముచేసి నాతెలివిని జంపివేసెను. నా రూపము వికృతమయ్యెను. క్రమముగ నల్లమందు నిచ్చుట మానిరి. నాస్థితి మరణాసన్నమైనది. వీఁడు కొన్నినాళ్లు స్నేహము చేసి నట్లుచేసి, నమ్మించి తుదకు విందనిపిలిచి, యిందు బంధించి చంపి వారియాస్తిని హరించును. మీరును, దీనినుండి బయటఁబడక పోయితిరా, నావలెనే యగుదురు... అదిగో! అపడున్న యువతి నిన్ననే యిందు చిక్కువడి నది." అని పలికెను.

మాతెనువులు వణఁకెను. గుండెలు కొట్టు కొనెను మహాభయంకర ప్రదేశము—చుట్టును విపత్తు లాక్రమించియున్నవి—తిరిగి మా నెదుట తలుపునకుఁ గంటిపరిమాణముగల రంధ్రము కనఁబడెను. ఏమైన సరేయని నేను జేబులోనున్న రివాల్వరును తీసి కంతలోనికిఁ గాల్చితిని. సుభద్ర,సూర్యరావు, వెంకట్రావు నాకు కొంచెము దూరమున నుండిరి. తటాలున వారున్నబల్లపట్టు కదలి భూమిలోనికిఁ బడిపోయెను. వారందఱును పాతాళమునఁ బడిపోయిరి, తిరిగి బల్ల యథాస్థానమునకు వచ్చెను. ఇదియంతయు నొకక్షణములో జరిగిపోయెను. నేను చేతిలో రివాల్వరును వదలలేదు. కానున్నది కాకమానదని, ప్రతిఘటించి నిలిచితిని. పెద్దచీనావాఁడు లోపల నుండి వచ్చెను. తటాలున—నేను, వానిగుండెల కెదురుగా తుపాకినుంచి,

"చేతు లెత్తుము" అని పలికితిని.

వాఁడును, చేతులెత్తుకొని, భీతునివలె నటించుచు, వచ్చి నాపైఁబడెను. నాతుపాకి వానికి దొఱకలేదు. మే మిరువురమును పెనఁగులాడితిమి. సంకులసమర మయ్యెను. నేను రెండుమూఁడుబార్లు పేల్చితిని మొద్దువంటి

చీనావానిపట్టుకు నడుచుకొనుట నాకేకష్టము లోనై దీక్షించిపోయెను. పాక్య మగుచుండెను.

ఇంతలో బయట, పోలీసువారియొక్క అడుగుల చప్పుడులు వినబడినవి. తలుపులను బ్రద్దలుచేసి కొని, పోలీసువారు లోపలికి ప్రవేశించిరి. చీనావాడు నావంకకు క్రోధముతో జూచెను. ఇంతలో నాయింటిభూబిలపుమెట్లనుండి, ఒకపెద్దమనుష్యుడు సుభద్ర, వేంకటరావు సూర్యారావులను వెంటబెట్టుకొని వచ్చుచుండెను. నాయానందమునకు మేరలేకపోయెను. ఆ పెద్దమనుష్యుడు—మా హరిరావు—

హరిరావు సుప్రసిద్ధ పత్తేదారుడు; మా మిత్రుడు. తరువాత చిన్‌చాంగ్‌నకు శిక్షయయ్యెను.

2

ఒకనాడు మేమందఱమును, పంతులుగారి ఇంటిలో గూర్చుంటిమి. హరిరావుకూడ నచ్చట నుండెను.

సూర్యరావు, తాను చదువుచున్న ఆంగ్లపత్రికను పట్టుకొనివచ్చి—"చిన్‌చాంగ్ జెయిలునుండి పారిపోయినాడు" అని యెను. మేమది విని, జెయిల్‌నుండి పారిపోయినవాని సాహసమున కాశ్చర్యపడజొచ్చితిమి. మాపై నేదైన ప్రతీకారము చేయునేమో యనిసైతము మేము భయపడకపోలేదు. మాహరిరావు—పత్తేదారు—చీనావానినిబట్టుకొని తీరెదనని ప్రగల్భములు కొట్టెను. సుభద్ర యచ్చట బల్లపైనున్న కోపాలను [illegible] దీసికొనిపోయెను. [illegible] నెత్తుటితో [illegible] చిన్నచీటి కనబడెను. అందు, "నీవు సుభద్రను పెండ్లాడదలంచితివి [illegible] ద్రోహీ! ఈరాత్రి ఒంటిగంటకు నీవు చచ్చె[illegible]" అని యుండెను.

వేంకటరావాచీటి నటులే క్రిందపడ విడిచి భయకంపితుడై పడిపోయెను.

నేను—ఈచీటి యచ్చటి కెట్లు వచ్చె[illegible]

సుభ—నాకే తెలియదు.

హరి—మీ యింటి సేవకులలో [illegible] డెవ్వడైనను గలడా?

పంతు—కలడు.

హరి—నే నదేవలనని మొత్తుకొన్న[illegible] వాడ్రను నమ్మవలదని నేను చె[illegible]డుట లేదా? చిన్‌చాంగ్ జెయిల[illegible] వచ్చినాడు. మనకేదో పెద్దకీడు దలపెట్టినాడు .... సరే! నేను తద్విషయమై జాగ్రత్తయుం డెదను. నే నీ రాత్రి మాత్రము [illegible] గనుపడను. ఒంటిగంట మాట జాగ్ర[illegible] అంతవఱకు నిద్రింపవలదు.

రాత్రి పండ్రెండుగంట లైనది. [illegible] అను మేలుకొని, మేలుకొని యప్పుడే [illegible] చెమట వేసులు వాల్చిరి. ఐనను నిద్ర యెవ్వ[illegible]ఆకిని పట్టలేదు. చీమ చిటుకుమన్న నులికిపడుచుండిరి.

వేంకటరావొక కుర్చిపైగూర్చుండెను. నే నాతనిప్రక్క-నే కూర్చుంటిని; మే మిద్దఱ[illegible] [illegible]పూనము!

[illegible] గడియారములను నిదానముగా జూచు[illegible] వేంకటరావు గుండెలు దడ దడ [illegible] కొట్టుకొనుచుండెను. నే నాయింటి నాలుగు [illegible]లను జూచుచుంటిని. వేంకటరావు చేతులు [illegible] వణకుచున్నవి. చిన్‌చాంగ్ ఏవైపునుండి [illegible] వచ్చునో తెలియదు. ఇంతవరకును మాట [illegible] లేదు.

[illegible]పన్నెండున్నర దాటినది.........ఊపిరి [illegible] మద్యనిదప్ప— వేఱేదియు లేదు. .... [illegible] ఒకటి చప్పుడయ్యెను. ఉలికిపడి మేమిద్ద[illegible] వెనుకకు దిరిగిచూచితిమి. ఒకమూల [illegible] యింకొకమూల. కొక యెలుక జరజర [illegible] పోవుచున్నది

గడియారము చూచితిమి. ......12-40 [illegible]నది. వేంకటరావుభీతివర్ణింపనలవిగాదు... [illegible]యారము తిరిగిపోవుచున్నది...... ఒంటి[illegible]కు నా—లు—గు—నిమిషములున్నది ...2......1...... వెంకటరావు గుండెల [illegible] నాకు స్పష్టముగ వినబడుచున్నది.

ఒంటిగంట యయినది.

వేంకటరావు గడగడ వణకుచుండెను. [illegible]ల్లు నలువంకల రెప్ప వేయక చూచు[illegible]టిని. ఏమియు లేదు. నిశ్శబ్దము. ఒంటిగంట [illegible]టినది. పైన పది నిమిషములైనది. వేంక[illegible]రావును నేనును—పెద్దనిట్టూర్పులు పుచ్చి, "ఒంటిగంట దాటినది. అపాయము లేదు" అని పలికితిమి. కలతనిద్రనుండి లేచి సూర్యరావు, పంతులుగారు, సుభద్ర వచ్చిరి. నేను—అపాయము దాటినది; ఊరకభయపడితిమి. ఇది వట్టి బెదరింపు.

తరువాత 2 గంటలవఱకు మే మామాట [illegible]యే చెప్పుకొనుచుంటిమి. పిదప నిర్భయముగ [illegible] పండుకొంటిమి.

*   *   *   *

మేము పరున్న వెంటనే చల్లనిగాలి వీచి, జోరున వర్ష మారంభమయ్యెను. చల్లగా [illegible]లికి మాకు నిద్రపట్టెను. బయట గాఢాంధకారము. మాకు నిద్రపట్టినదో లేదో— "ఢా"మ్మని తుపాకి పేలినధ్వని వినవచ్చెను. లేచి చూచితిమి. వేంకటరావు ప్రక్కమీద లేడు. రక్తచ్ఛన్నమగు నతనియుత్తరీయ మున్నది—తలుపు తెరువబడియున్నది. ఏదో మోటారుమాత్రము బయట సాగిపోవుచున్నది. నాకెదురుగ వీథిలోని గంటస్తంభపు గడియారము కనబడెను. దానిలో సరిగా ఒంటిగంట మైయున్నది.

అట్లయిన, నాగడియారము తప్పు!

3

ఇప్పటి కొకహత్య జరిగిపోయినది. మరునాడు తేనీటిగిన్నె క్రింద మరియొకచీటి కనబడినది. అది సూర్యరావుకు వ్రాయబడినది.

"ఈరాత్రి పండ్రెండున్నరకు నీప్రాణములు జాగ్రత్త!" అని యుండెను. అందఱమును విస్మితుల మైపోయితిమి. ఈచీటి లెక్కడినుండి వచ్చుచున్నవి? హరిరావు చీనావానిపై నను మానించియుండెను. నే నాలోచించిచూడ, చీనావాని ప్రసక్తి యిం దేమియును లేదు. పరిశుభ్రమైన బల్లమీద, సుభద్ర చేతులతో దెచ్చిపెట్టిన తేనీటిగిన్నెలు—ఎవ్వరిపై నను

మానినీమణి—సుభద్ర మనో... [illegible]

నేను—సుభద్రా! నీవు ... [illegible] ము, గిన్నెలో క్రిందనున్న ... [illegible] కించియుండనగదా.

సుభ—అట్టియవకాశమే లేదే!

లక్ష్మి—నాకేదేమో పెద్ద మహోపద్రవము వలె నున్నది.

సూర్య—నా ప్రాణములు పోవలసిన దేనా?

సూర్యరావు మొగము పాలిపోయినది. అతఁడు వణకుచుండెను.

హరి—నీకేమియు భయము లేదు. నేనీరాత్రి నీదగ్గఱ నుండెదను.

ఆరాత్రి నేనును, హరిరావును, సూర్యరావునకు సమీపమునఁ గూర్చుంటిమి. నేను "మనోరమ" యను నవలను జదువుచుంటిని. అందలి "జుమీలియా" చర్యలను వినినప్పుడు సహజముగ భీతినందిన సూర్యరావు, గడగడ వణకఁజొచ్చెను. నేను నవ్వుచు నాతనివీఁపుపైఁ దట్టి యాపుస్తకమును మూసి "సీతావనవాసము"నందలి, వియోగకథాఘట్టముం దెఱచి తిని.

హరిరావనుమానదృష్టులతో, నలువంకలఁ జూచుచుండెను. మా మువ్వురి యొద్దను తుపాకు లున్నవి.

సూర్య—నామనస్సు తిన్నగ లేదు. నీవుచదువు నది నాబుర్ర కెక్కుట లేదు. ఎన్ని గంట లయినది?

నేను—పండ్రెం డయినది.

సూర్యరా ప్రవిశిక్షి, "... [illegible] ... ఉండెనవి" అని నొక్క చెప్పెను.

హరి—... [illegible] ... స్తాగా నుండవల[illegible] ... పుస్తకమును కట్టిపెట్టితి[illegible] ... కొఱకు కిటికీ తెఱచునట్టు వెలిగించితి[illegible] ... కేయబడదియును లేదు. ... [illegible] ... ఇఁక నిరువది[illegible]

సూర్య—హరిరావూ! హరిరా[illegible] ఏమిది? నాకు......గ[illegible] ...గదీ.........సమయమై[illegible] .....తెలతెల.........బరు[illegible] లు జరువు...........

సూర్యరా వకస్మాత్తుగఁ ఇద్దఱమును పసిగట్టి చూచితి[illegible] మరణింపలేదు. హరిరావు కొంచె[illegible] యటునిటుఁ జూచి, సూర్యారా[illegible] వేసిన చుట్టను వాసన జూచెను.

హరి—విషపూరితమగుచుట్ట! ... వచ్చినది?......భయము లే[illegible] దీనికి విరుగుడు కలదు.

హరిరావు తన జేబునుండి పెట్టెను తెరచెను. అందొక మంగ[illegible] పుగల చిన్నసీసాలు పదియుండెను. యొకసీసాను తీసి వెండిగిన్నెలో[illegible] చుక్కలు వేసి నీరు కలిపి సూ[illegible] కిచ్చెను. సూర్యరా వాయౌషధమ[illegible] వెను.

హరి—మందు లోపలకుఁ బోయినది. భయము లేదు. నేను గడియారమ[illegible]

... [illegible] ... ము]

... [illegible] రావు మొగమువంకకును ... [illegible]. హరిరావుమందు పని ... [illegible]. సరిగా పండ్రెండున్నరకు ... [illegible] ప్రాణములు పోయినవి.

"... [illegible]!" యని నేను గడియారమును ... [illegible]. హరిరావు తొందరపడుచు, ... [illegible] ంచెను. గిన్నెలోనిది కేవలము ... [illegible] మందు కాదు.

... [illegible] ంచెను. వట్టి మంచినీరు— ... [illegible] పాలలో నిది యుండే. ఆసీసాలో ... [illegible] ము నింపఁబడియుండెను. ఏమి ... [illegible] ము?

... [illegible] మును విస్మయమందితిమి! ఇద్దఱ ... [illegible] మాట రాలేదు. ఇంతలో బయట, ... [illegible] ధ్వనియయ్యెను. తుపాకులను పట్టు ... [illegible] మేము చూడఁబోయితిమి. ఎవ్వఱును ... [illegible] లోపలకు వచ్చితిమి. సూర్యరావు ... [illegible] లేదు.

౪

ఇప్పటికి రెండుహత్యలు నిరాటంకముగ ... [illegible] పోయినవి. మూఁడవహత్య బహుశః హరి ... [illegible] కు రానలేదు. లక్ష్మణరావుగారి ... [illegible] ట ... [illegible] చెట్టిబల్ల తీసివేయఁబడినది. హరి ... [illegible] యమై నాకు మిగుల నసంతృప్తి ... [illegible] గెను. అతఁడు సుప్రసిద్ధపత్తేదారుఁడు. ఐన ... [illegible] యమున బుద్ధిజాడ్యగ్రస్తుఁ డయ్యెను. ... [illegible] ందఱముఁ గూర్చుండఁగా పోస్టులో ... [illegible] హరిరావున కొక యుత్తరము వచ్చెను.

"... [illegible] కేసులో పనిచేయుచున్నట్లు తెలియు చున్నది. నాకు స్వకీయకేకము ... [illegible] చేఁటిరాత్రి రెండుగంటలు దాటకుండ ... [illegible] దవు" అని యుండెను.

హరిరావును భయపడెను. కాని లేని ధైర్యముఁ దెచ్చుకొని "మూఢ, ఏమి నీవి శక్తి!!" అనియెను.

* * * *

అందఱమును మేలుకొని జాగ్రత్తగ నుంటిమి. కాలపురుషుఁడు నిశీథసమయము చల్లగా నడుపుకొనిపోవుచుండెను. నిశాకరుఁడు మబ్బుల ముసుఁగుఁ గప్పుకొని, దొంగవలె నిశ్శబ్దముగ నడుచుచున్నాఁడు.

హరిరావు పిస్తోలు చేతఁ బట్టుకొని, బయటిచావడిలోఁ దిరుగుచుండెను. సరిగా రెండుగంట లయ్యెను.

"ఢాం" అని తుపాకి పేలెను.

చుట్టును పొగ గ్రమ్ముకొనియెను. మేము దగ్గఱ కరిగిచూడఁగా హరిరావు నిర్జీవుఁడై పడియుండెను. విస్మయ భయశోకములతో మేము శత్రువులను వెదకుటకు బయటకుఁ బోయితిమి. ఎవ్వఱును లేరు. తిరిగి వెనుకకు వచ్చి చూడఁగా హరిరావు శవ మచ్చట లేదు. ఏమి యాశ్చర్యము?

* * * *

నేను గదిలోఁ గూర్చుంటిని. పూర్వాపర సందర్భ నిర్ణయముఁ గానింపలేక నామెదడు కల్లోలమగుచుండెను. అకస్మాత్తుగా లక్ష్మణరావుగారు నాగదిలోనికి వచ్చి విచార భయముతో నొక యుత్తరము నిచ్చెను.

"నెంటనే లక్షరూపాయలను పెద్ద మఱ్ఱి చెట్టుదగ్గఱకుఁ దెమ్ము. మఱియొకరు రాఁగూడదు. ఒకఁడే తేవలెను. ఆయుధము లుండఁగూడదు. దీనికి వ్యతిరేకముగ జరిగినచో ప్రాణము లుండవు." అనియున్నది.

లక్ష్మణరావుగారు దుఃఖముతో "బాబూ! లక్షరూపాయలకేమి భాగ్యము. ఈచినావాం ప్రాంతైనఁ జేయ సమర్థులు. ఈ పిశాచశత్రువు వదలుటే మంచిది" అని పలికెను.

నేను—చిన్‌చాంగ్‌పై విరాళితవిశ్వాసముతో నుంటిరి!

పంతు—కుటిలుల నెట్లు తెలిసికొనవచ్చును?

నేను పంతులుగారి యాలోచనకుఁ జాల సేపు సమ్మతింపలేదు. ఆవల లక్షరూపాయలు, ఈవల భయంకరశత్రువు. కొంత సేపటికి నాలో నే నాలోచించుకొని, ప్రాణములకొఱకు సమ్మతించితిని. నన్ను సమ్మతింపఁజేసి, నే నేదో యాలోచించుచుండఁగా లక్ష్మణరావు వాగది విడిచెను.

* * * *

పెద్దమఱ్ఱిదగ్గఱకు వెళ్లి నేను కాచుకొని యుంటిని. నేను మోటారునుండి దిగలేదు. ....ఇంతలో మఱియొకమోటారు నా కెదురుగా వచ్చెను. అందు ముగ్గురుమనుష్యు లుండిరి. తలమీఁదినుండి కాళ్లవఱకు, నల్లని ముసుఁగు లుండెను. ఆగూఢశత్రు లెవ్వరో?

శత్రువులలో నాయకుఁడు నన్నుఁజూచి "పిస్తోలు తీసివేయుము; ధనము నిమ్ము; చేతు లెత్తుము" అనియెను. నేను పిస్తోలు నచ్చటఁ బెట్టితిని. నోట్లకట్టలను కేయుచుంటిని.

పరమేశ్వరుఁడు ధర్మమును ... ను. అంతయు నాశ్చర్యము. ... నమును వల క్రిందు లైపోయెను.

నా శత్రువులకు వెనుక ... నుండి యిరువదిమంది, పోలీసుభటులు చుట్టుముట్టి

"పిస్తోళ్లు పేల్చితిరా చచ్చెదరు!" అని యిరువదితుపాకులను, ముగ్గురు శత్రువులగుండెల కెదురుగా నుంచిరి. ... వులు తుపాకులను క్రిందఁ బెట్టిరి.

నేను తుపాకిని, చేతఁబట్టుకొని, తలలపై నున్న ముసుఁగులం దీసితిని! ... మాశ్చర్యము!

చిన్‌చాంగ్ కాఁడుగదా! కాఁడు ... మఱి?

"నీవేనా!"

అని నే నాశ్చర్యముతో పెద్ద గానంటిని.

అతఁడు మా హరిరావు; హరిరావు ... నంచుకొనియెను. ఐన, నీయిద్దఱును నెవ్వ... చూతునుగదా!..................

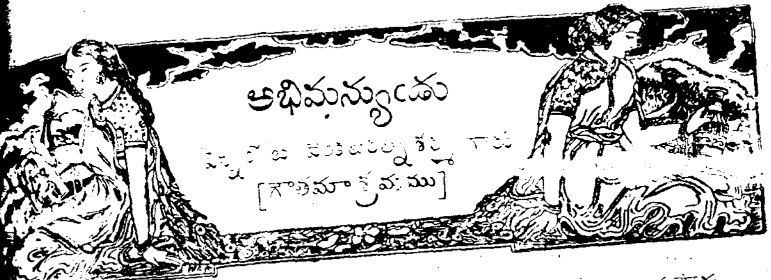
ఒకఁడు.........సూర్యరావు

ఒకఁడు.........వేంకటరావు

ముగ్గురు నింటిదొంగలే. రక్షకభటు... వారి ముగ్గురకు సంకెళ్లు తొడగిరి. ....

ఆశ్చర్యములో నాశ్చర్యము!

చిన్‌చాంగ్ జైలునుండి పారిపోనే లేదు...

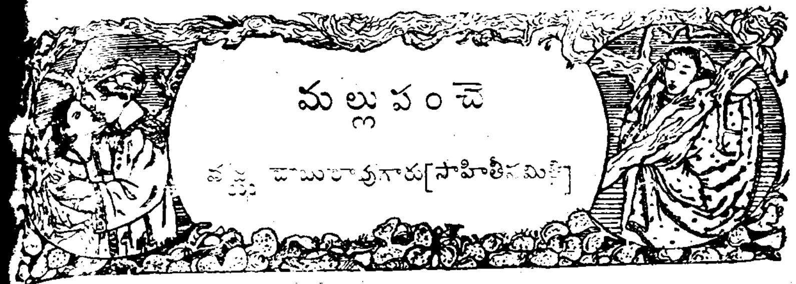

...నుఁగవ దలకొత్తి క్రేగ్రీనాత్తి
తురగముల నేఁగులను నెత్తుటను
...రవార్ధిఁ దృప్తిగాఁ దానమాడి [ముంచి
...చున్నాఁడ వెటకోయి? యోకుమార!
...వేగ్యుఁడ వదేమి?—పికిపెంద
...దుసురుల నొసఁగితి వింతలోన
...కట! నినుఁ మ్రింగఁ దామెంచుచున్న
...—"కేనెఱుంగనివారు కారు; ప్రాంత
...లే" యని తలయూఁచి కదనభూమి
...చున్నాఁడ వెటకోయి? యోకుమార!
...వారికిఁ గనుఁగొనఁ గన్నవారి
...ముచ్చటల్ మునుపు చూపించినావు?
...నెలలయ్యెనా? పెండ్లియాడియైన?
...ములకిఁ లేదె? రవ్వంతయైన?
...దేష్ణ, నియత్త కన్నులకుఁ జల్లఁ
...ముఁ గూర్చవాయేమి?—"పెత్తండ్రిగారి
...తిమాయి నిప్పుడొకపాత్రావలంబి
... దదుచితకార్యమ్ము లంతె యొందు
...కు నాకత్తి వెనుకకుఁ దియ్యఁబోదు
...ముప్పును దప్పించువాఁడ ననుచు
...పిఁడాసతో నన్నిట కంపినార
...టవారితలంపుల నగ్గిఁ గాల్చి
...రలను దలవంపులపాలొనర్చి
...దనుఁడు మొదల్ నేఁటికి జారుచున్న
...త్రిసుధ నేన దిగఁద్రావి, ...నేతు

నా? మదీయవంశక్రమోద్ధామపౌరు
షంబు?—ఏ విరోధిబలంబు సానబట్టి
పొడిపొడిగఁ జేసి భారతభూమినెల్లఁ
జల్లి, యెగఁదుదిగుడు మాన్పి, సరిసమం బొ
నర్చి, నేఁ బరిపంథిబృందమ్ము గెలి
నేతునా?"—"మొన్నగదర! విల్ సేతఁ బట్టె
నింతలో నెంతవాఁడయ్యె"—"నితఁడురా! కి
రీటి మరపించెఁ దన తెల్వితేటలందు"
"ఇతఁడురా! మానధనుఁడు ఇంకెవఁడు విడుచు
పడుచుఁదనపు సౌఖ్యమ్ము లీపుడమిలోన"
"వీడురా! కసిఁదీర్చెడువాఁడటంచు
వినుతి కుప్పలువోయంగ వీరకోటి
విరుచుకొని పడుచుండిరి పిఱికిబంట్లు
కాచుకొనుమోయి! యీదెబ్బఁగాచుకొనుము.
జౌనవుర్, నీవ వీరుఁడ—వంతలోన
నెట్లు శత్రువారమును నిర్జించితోయి?
యురుకఁబోకు! నేదనుదీర్చుకో రవంత!
నీనుదుటిరక్తతిలకమ్ము నీరుగారఁ
జొచ్చె; మత్తగజముఁ గూలె సోలి పడితి
వకట! యీస్థితిలోన నిన్నాదరింప
నెవ్వరును లేరు; నిన్నువీక్షించు మేమె
గడగడవడంకు చున్నాము; కాలగతికి
నెవ్వ రేమి సేయఁగలము?—రువ్వుచుంటి
విష్పడుఁ గూడ రివ్వన నెగిరి వాడి
వాలుగములు— నయ్యయ్యో! నికేలుదమ్మి

చిందుచున్నద నెత్తురుబిందువులను.
వైరులును గంటిలో దుమ్ముపడువిధాన
గాలిలో వర్ష ధారలకరణిఁ బొటి
నాఁ: చింగువంద త్రినార లెందు
శరన్న!— పొగరుబోతు
లరుగ. గుసగుసలాడుచున్న
వార లైనను నిచూపుమేర లేరు—
దాహమయ్యెనా? నేఁటియీమోహరమున!
నాల్క తడియారిపోయెనా, పల్కవేమి ?
కన్నతండ్రి దగ్గర లేఁడుగాని, నీకు
దివ్యపాతాళజలము నందింపకున్నె?
అంతయేటికి? నాతఁడీ ప్రాంతమునను
యున్న నీ కిన్నిపాటు లుత్పన్నమగునె?
అరులు తారుచు నున్నార లచట నిచట
నేమికారణమోకాని—ఏమి సేయఁ
గలము?— నీ కష్టమైన రాఁగలమె, కుజ్జ?
అరరె? యెంతటిదురవస్థ! అంతలోన
పిఱికిపందలు వెనుకను వెనుక కొదిగి—
కరము గడగడవణఁకు నీగతిఁ దలంచి—
లేఖినికి మాత్ర వెనుకంజ లే దదేమొ!
నీ ప్రతాపవర్ణనఁ దనివిసనకనో?—
ఒక్కతె యొనగాండ్రు దుర్యోధనుండు
కర్ణుఁడును, దుష్టశాసనాగ్రణియు, సైంధ
వుండు రణధర్మమును వీటఁబుచ్చి,— తావ
కీయ, పాంచభౌతికమైన గ్రీవనాళ
ముల విభేదించి, రూపుమాపుటకుఁ గాని
పేరు నెవఁడు మాపఁగలాఁడు పృథివిలోన?
చదరఁ గనుఁగొను మదె! వియచ్చరులు పాల
వెన్నెలలబిందువులు చిమ్ముసన్నజాజ
పూలమాలలఁ గ్రుచ్చి రింపులు సెలంగ
నీకుఁ గై సేసి నిన్ను మన్నించుకొఱకు
విధివశమ్మునఁ జేజారి ప్రేలఁబడెడు
కత్తిఁ గనుగొని మీపైకి నెత్తె నన్న

గ్రమమెయిన బాత్రద రదే...
వాఁడపోయినయట్టి బయవా...
ఏటికు మాకగలాఁడు నీ...
రత్నహారములోన నవ్యక్తము...
నవరించిన మిన్ను సున్న...
భూనభోంతరములు నిండిపో...
"నంతరించితుమా! నీదు విక్రాంతి
కనులు మూసి విప్పెడులోనఁ గ...
నెత్తురు టేరులందు నిండించుకొ...
పీనుపెంటలతోడఁ గప్పినగతికయు,
తోఁకల విదిల్చి నీపైకిమూకి, వీ...
చితే, భయంపడి, గగ్గోలువడుచు ...
పాఱఁబోతుల దాక్షిణ్యభావ ...
వినిచెపుచ్చినందులకు, —గట్టేడివిధాత
యెంతకష్టమ్ముఁ గూర్చిన, నింత.యేని
మారణమ్మున; రణధర్మ మారకుండ
నసువు లున్నంతఁ బోరాడినందుకొఱకు
"కన్నగవ నస్రుధారలు గార్చుమా? సు
భద్రకడుపు చల్లపుఁగోఁతవడగఁ జేసి
నందులకు — తండ్రి తన చేతులార నీకు
దహనసంస్కారము లొనర్చి తల్లడిల్లి
నందులకు.—అకట!—నీబిడ్డనైన నీవు
చూచిపోవనందులకు:—నిస్తులయశస్క!
కాని యెనలేని కీర్తిఁగాంచినావు-
ఎవఁడురా, లోకమున వీరుఁ డెవ్వఁ? డని...
నాఁ! మాయభియన్యుఁడే యనుచు నెందు...
ముందు నిజేరు చెప్ప నుప్పొంగుచుందు
వెవఁడురా? నిజరాజ్యవైభవము కొఱకుఁ
బ్రాణములఁ బాసె నన్న మావీణపాట
లందు నీపేరు విప్ప ముందంజ వైతు
మింతకంటెను మాకు నింకేమి వలయు?
ఇదియె మామనశ్శాంతి సుమ్మీ కుమార!
ఇదియె మాకు నానంద మోయీ, కుమా...

...నాలిలో అన్నివిధాలా సౌఖ్యమే కాని ... దోమలబాధ విపరీతం. చుట్టూమా... భూములున్న పల్లెగ్రామాలన్నింటిలో ...ఉదాహ నెల్లో దోమల బాధతప్పదు కాని ...మంచినోతూ వడగాలి వీచేరోజుల్లో ... దోమలబాధ ఉంటుంది తెనాలిలో. ...చెప్పబోయేది శీతాకాలంలో ఒకనాటి ...తి.

...ర నెలలో అయిదారు రోజులు ...మరుపట్టింది. చలిబాధకుతోడు దోమల .... ఆరాత్రి అంతా దోమలతో కునుకు ...దంటే వట్టు. ఏకాదశి అయినా బాగుం... జాగారం కలిసివచ్చేదని అనుకున్నా.

...గా తెల్లవారింది. గొల్లది పాలుపొయ్య ... వచ్చింది. "ఇవాళ గుంటూరు వెళ్ల...రా ఇక్కడే ఉంటారా? మధ్యాన్నం కాఫీకి ...పోయించుకో దానికి" అని మాఆవిడ ...ంది. రగ్గుగట్టిగా ముసుకు పుట్టుకుంటూ ...తా" అన్నాను. పాలుపోయించుకొవి ...ఆవిడ ఇంట్లోకి వెళుతూ "కాఫీ తయారవు...న్నది. లేచి ముఖం కడుక్కుందురూ" ...న్నది." సరేలే అన్నాను.

* * * *

...బ్బాయి, కాఫీ చల్లారి పోతున్నది తాగ...; కాఫీ తయారుచేసే ఇంకావస్తావు, ఇంకావ స్తావని వంటఇంట్లో కనిపెట్టుకుని కూర్చుంటే ఏవో పాడు ప్లానులు ముందరేసుకు కూర్చున్నావు. మహా ఇల్లు కట్టించేవాడికన్నా తగడు. ఇప్పుడా ప్లానుకేం తొందరొచ్చింది" అని మా అక్క కాఫీకప్పు సాసరు తెచ్చి నాబల్లమీద పెట్టి అక్కడపడిఉన్న ప్లానుచూస్తూనిలబడ్డది. తెనాలిలో కొన్న చిన్న స్థలములో చాలా అందంగా అన్ని వసతులతోటి చిన్న ఇల్లు కట్టించాలని అప్పటికి ఎంతలేదన్నా ముప్ఫైనలభై ప్లానులు వేసినట్టు వేశా. ఏ ప్లానులో చూచినా వంటయింటిదగ్గరేవచ్చింది చిక్కు. పూర్వాచార ప్రకారం వంట యిల్లు కుడిప్రక్కగా ఉండాలట. దాని ప్రక్కనే భోజనాలగది ఉండాలట. దక్షిణపువైపున వంట ఇల్లువేస్తే భోజనాలగదిలోకి దక్షిణపు గాలి రాదు; భోజనాలగదికి ఉత్తరవైపున వంట ఇల్లుఉండరాదు. భోజనాల గదిదక్షిణానికేకట్టబడ వంటఇల్లు దానికి పడమరగాకట్టిదామాఅంటే ఇక అటు స్థలంలేదు. అదీ చిక్కు! ఏదోరకంగా ప్లాను సవరించి వంటయిల్లు కాకితం మీద ఏర్పరిచా. పొయిలు పడమరముఖంగా ఉండాలి; అదో చిక్కు! "పొయిలు ఇక్కడ ఉండొచ్చునా?" అని పెన్సిలుతో చూపించి, "నీ కలా తెలియదు. వ్రాసిచూపిస్తేనేకాని" అని మహా ఉత్సాహంతో టీస్క్వేర్ డ్రాయింగు బోర్డు

డాక్టరు సర్ యమ్. విశ్వేశ్వరయ్యగారు—మైసూరు

గాదికి లాగి టేబిల్‌లైట్ స్విచ్ కోసం ప్రక్కకు తిరిగాను. పొడుగ్గా ఉన్న స్లీవ్ కాఫీ కప్పు తగిలి క్రిందపడి భళ్లున పగిలింది. నా కడుపు లోకి పోవాలసిన కాఫీ క్రింద కాలువకట్టి అక్కడపడి ఉన్న తెలుగుపత్రికను తడిపి ధ్వంసం చేసింది. పగిలిపోయిన దెట్లానూ కదా పాడయిపోయినా మానేదని "కాఫీ పట్టుకురాగానే తాగినట్టయితే కాఫీ కడుపులోపడేది; ఎంతో సరదాగా కొనుక్కున్న చైనాకప్పు పగిలిపోకుండా ఉండేదికదా; అయినా మన మేమిచేస్తాము. చైనా అంతటి దూర దేశంలో తయారుఅయి బహుదూరం స్టీమరు రైలు ప్రయాణాలుచేసి మా ఇంట్లో ఈ యేణ్ణర్ధమునుంచి ఉండి అనేకగాలన్ల కాఫీ నాగొంతులోపోసి చివరకిలా ఇవాళ టేబిల్‌లైట్ స్విచ్ తగిలి ముక్కలు కావాలని దానికి రాసిపెట్టి ఉంది కామోల్ను" అనే వేదాంతపు ధోరణిలో ఉండేటప్పటికి కాఫీప్రవాహం కాకితాల క్రింది నుంచి మళ్లీ కాలువ కట్టబోయి ప్రవహించాల్సి. రాత్రి చదివి బల్లమీదపెట్టిన "If winter comes" ఏలాగో క్రిందపడిఉంటే, దానికి ఎదురుతాకి చిన్న చెరువాకారం తాల్చింది. బంగారంమంటి నా వెలు పాడైందికదా అని ఛప్పున లేచి పుస్తకం తియ్యబోయినా. డ్రాయింగుబోర్డు నగైరాలు బల్లమీదజరిగి టేబిలులాంపును క్రిందికితోసేసినవి. చిమ్నీ గ్లోబు ముక్కలుముక్కలయినవి. అంతట నాకు ఎక్కడాలేని చికాకు వచ్చింది. చికాకుగా పెద్దగొంతుతో "కుర్రవెధవకి ఇంగ్లీషునావెలుతో ఏంపని? చీకటితోనే ఏమిపుట్టి మునిగిపోయిందని బల్లమీది నుంచితీసి కిందపెట్టాడు. పిల్లవాడు కింద నుంచి కాను. ఓసి బల్లమీద పెట్టాలని తెలియని అజ్ఞానం ఏమిటి దేవుడా? నిక్షేపమంటి కాఫీ పడి తగలడిపోయిందా!" అని పుస్తకాల ధోరణితోనే తిడుతున్నాను.

టేబిలు లాంపు క్రింద పడ్డ చప్పుడూ నా పెద్దకేకలు విని పిల్లవాణ్ణెత్తుకుని మా ఆవిడ గదిగుమ్మంలోకి వచ్చి, "అయ్యో ఇదేమిటండీ" అన్నది. "ఏమిటా నీ మొఖం నా మొఖమున్నూ లాంపు కప్పు బద్దలైనవి. కాఫీపడి ఈపుస్తకం తగలడిపోయింది. కుర్రాడుకిందపడేస్తే పుస్తకం బల్లమీద పెట్టాలని తెలియదూ" అన్నాను. "వేడి కాఫీ వంటిమీదపడితే కాస్తవళ్లు కాలేదు ఇచ్చుగాని పుస్తకం కాల్తుందండీ; మీదంతా మరీ సోద్యం; కాస్త కాఫీపడ్డందుకేనా ఇంత కోపం. తుడిస్తేఅదే పోతుంది" అని సహజ సౌమ్యంతో అన్నది. ఆవిడ కనుకొలుకుల్లో అప్పుడు ఒక్కపిసరు చిరునవ్వుకూడా ఉన్నట్టు నాకనిపించింది.

నాకు వళ్లు మండింది. కుర్రాణ్ణి గూబ పగల లేద్దామా అన్నంత కోపంవచ్చింది. వాడికేసి తీవ్రంగా చూచాను. చేతిలో ఉన్న పన్నీరు పువ్వులు నాకు చూపిస్తూ, "లాల్లా, పూలు పువ్వులు" అన్నాడు నవ్వుతూ. నాకు కిందా మీదా తెలియనంత కోపం వచ్చింది. "పుస్తకాలు కిందపడి తగలెయ్యటానికి, ఆ దొడ్లో పన్నీరు పూలు తెంపటానికి కాళ్లు కుదర్చగానే లేస్తావు" అంటూ ఉండగా కుడిచేతులోవున్న పువ్వులలోనుంచి ఎడమచేతి వేళ్లతో ఒకపువ్వుతీసి "లాల్ల కోతి-

...అన్నా. బాక్; ...కిలారిస్తూ ...
అప్పటికి నాకు నవ్వవచ్చింది. ...
...చెయ్యి ముద్దెట్టుకొని ...
...ఇంకా ...
...దా" అన్నా.

...కాఫీ ఎక్కడరతే నన్నా ...పోయించుకోకపోతిని. ...లో ...మి గ తా ది ...
...దని నదనా, నేను, అబ్బాయి, ...బజారుకు వెళ్లేతారుకదా ఎక్కడ ...ఇవాలిట్టికే" అని పిల్లవాడిని ...
...దించి ...క్రిందపడిన్న గాజు ...ఉంగాని ముక్కలు పోగుచేస్తూ, ...కింగాగిన్నెలు! వెండిగిన్నె అయితే ...యేదా! ఆరుహాపాయలు పెట్టి ఈకప్పు ...కొన్నా నన్నారు. ఈముక్క లిస్తాడు ...మ్మిడీలు చేస్తయ్యా" అని అన్నది మా ...

...కాఫీ ...కొ" షాపులో ఎంతో ...సడి కొనుక్కుని, సామాన్యంగా అంద ...వలె మ్యూజియంలో ఉంచినట్లు అద్దాల ...ల్లో కదలకుండా వాడుకలో ఉంటే ...కోసంగా వెళ్లుతున్నా అని ఉద్దేశ ...కప్పు సాసరుతో నేతప్ప మరో ఇతర ...లతో కాఫీ తాగకుండా ఉంటే ఆరు ...యలగిన్నా అర్థాన్నమై పోగా ఈ ...ఎగ్గానివేసు కేమిటనిఅనహ్యాం వేసింది. ...బజారుకయినా వెళ్లి కాఫీ తాగి

...నడి, ...గా స్నానము చెయ్యవచ్చు నని, ...
...ముక్కలు ...పట్టిన ...తాను కొనుక్కొని ...
...గా బజారు నడచి వెళ్లుతున్నా.
...వెళ్లేటప్పటికి కాలు ...
...లోపలి ...ముఖములు ...అందమంతా ఒక్కనిమిషంలో మాయ ...అయింది. ...కాలికి ...సుకొని ఎలాగా వెళ్లటమని ప్రక్కనే ఉన్న ఎరిగున్న వారింట అరుగుమీద ...చి "ఆన కెవర్నన్నా పంపుతాను వారి కివ్వండి" అని చెప్పి "ఏమిటి చెప్మా ఇవాళ. అన్నీ ఇలా తటస్థించినై" అని అనుకుంటూ వెళ్లుతున్నా.

"లేచిన వేళ్ల మంచిదిగా లేనట్టున్నది. ఇలాంటి అవకతవకాలు ఇంకా ఎన్ని జరుగుత య్యో, కాస్త వళ్లుదగ్గర పెట్టుకు నడిస్తే మంచి" దని "మోటారుగాడు ఉండని ఎవరన్నా అనుకు న్నామానే" నని మల్లుపంచె కొంచము పైకిపట్టు కుని క్రిందచూచి అడుగులు వేస్తూ వీధిమలుపు తిరుగుతున్నా. "బం" "బం" అని హారను చప్పుడు, మోటారుమోత, పూటీగోతిలో నిలిచి ఉన్న బురదనీళ్లలోగుండా మోటారు చక్రం పోవటం, మల్లుపంచా షర్టు నేను బురద నీళ్లల్లో సగం స్నానం చెయ్యటం, ఒక్కనిమి షంలో జరిగింది. ఏం అనుకుంటే యేముంది! కావాలిసింది కాస్తా అయింది. "మనిషిపలు రోడ్డు లింతపొడుగా ఎందుకుంచాలి, మోటా రునడిపే వాడు కొంచెము జాగ్రత్తగాచూసి తోలరాదా" అని గొణుగుకుంటూ పాడయిపో

నక్ కే. శేషాద్రిఅయ్యరుగారు ...

రాజసభాభూషణ దివాన్ బహదరు ...

[illegible] మల్లుపంచె [illegible] సాధ్యమౌతుందని [illegible] మెట్లు దిగి [illegible] నడుచు [illegible] పైకెక్కి, [illegible] సిల్కు [illegible]గా పైకెక్కనని [illegible] వాహనం మీద ఎక్కి ఇంటికి వెళ్లిపోదామనుకున్నా. దాపులో [illegible] బండీ ఏదీ [illegible] లేదు. [illegible] నిలబడితేనేగాని బండి దొరికేటట్టు లేదు. "ఇది [illegible] మాచేట్టు [illegible] ఎందుకు నిలబడాలి, ఏ కాఫీ హోటలులోకో వెళ్లితే ఇంత కాఫీ అన్నా తాగొచ్చు. బండీ [illegible] దొరకగానే ఎక్కి ఇంటికి వెళ్లొచ్చు" నని కాఫీ హోటలు లోకివెళ్లి ఒక మూలనున్న బల్లమీద కూర్చుని, ఇడ్లీ అట్టు యేమి అక్కరలేదని కాఫీమాత్రము తీసుకొని, వేడిగాఉంటే పెద్దగిన్నెలోది కొంచెముగా చిన్నగిన్నెలో పోసుకొని ఊదుకుంటూ తాగుచున్నా.

వెనకనుంచి రాయి మరికొందరు స్నేహితులు ఏదోగలభాగా మాట్లాడుతూ పకపక నవ్వుతూ కాఫీహోటల్లో ప్రవేశించారు. ఈఖంగారైన బట్టలతో వీళ్లకెందుకు కనపడాలి అని మాట్లాడకుండా తలవెనక్కు తిప్పకుండా అమూలనే నక్కి కాఫీకప్పుముఖం దగ్గరపెట్టుకుని కూర్చున్నా.

రాయి నన్ను చూడ లే దనుకున్నా. కాని, కాలాంతకుడు హోటల్లోకి రాగానే నేనున్నట్టు గ్రహించి ఉండాలి. సరాసరి నేను కూర్చున్నచోటికి వచ్చి బుజముమీద చెయ్యివేసి గబగబకుదిలించి "ఏం స్నానం గీనం లేకుండా ఇలావచ్చావేం" అన్నాడు. ఆ కుదిలింపటంతో నా ఎడమచేతిలో ఉన్న పెద్దగిన్నెలో కాఫీఅంతా నాసిల్కు మీద [illegible] [illegible] చుర్రుమన్నది [illegible] కాఫీ [illegible] ఇక్కడ తప్పిందికాదు. చుర్రుమనే [illegible] కాఫీ [illegible] కుంటూ [illegible] అవ[illegible] శాడు రాయి. [illegible] నాటయ[illegible] [illegible] నా విదేశ వస్త్రధారణాన్ని [illegible] "గ్లాసుగో మల్లు పంచెలు, ఇంగ్లీష [illegible] షర్టులు, సిల్కు [illegible] వేసుకున [illegible] బురదా [illegible] కాఫీ [illegible] ఊరికేపోతుంద[illegible] ఉపన్యాసం ప్రారంభించాడు ఖద్దరు ప్ర[illegible] కుడి [illegible].

ఇలాంటి అవస్థలో ఉండగానే ఏడికి [illegible] ప్రచారానికి సావకాశం చిక్కించు[illegible] లా అని మనస్సులో అనుకుని "[illegible] ద్దరు మీద మోటారు బురద చిందగొ[illegible] కాఫీపడదా, వళ్లుకాలదా" అని ఏ[illegible] అన్నా కపి తీరేలాగ.

"అదికాదు" ఏమో అనబోతున్నాడు[illegible] "అది కాదు లేదు, ఇది కాదు లేదు. ముందు చెప్పు; ఖద్దరుమీద బురద చింది[illegible] అదేం వాటరు ప్రూఫు, మక్ప్రూఫు, [illegible] ప్రూఫ" అనివాదన లోనికిదిగా. ఖ[illegible] వాటర్ ప్రూఫ్ మక్ప్రూఫ్ ఫైర్ప్రూ[illegible] టప్పటికిరాయి తోక తొక్కిన తాచులె[illegible] కళ్లెర్రజేసి నాపైనున్న సిల్కు కండువా[illegible] వంతాన లాగుతున్నాడు. నేనో పక్కా[illegible] పక్కా లాక్కోవటంలో చినుగుతు[illegible] దాన్ని విడిచిపెట్టా. నేను విడిచి పెట్ట[illegible]

[illegible]గంటువాను గబగబ చుట్టగా చు[illegible] [illegible]విదేశీబట్టలు వాటికి మక్ప్రూఫ్ [illegible]వానికే తెలిసింది. ఫైర్ప్రూఫ్ కూడా [illegible]మిగో తెలుస్తుంది చూడు" అని మం[illegible] [illegible] అట్టి పెట్టెకింద పొయిలోకి త్రోసాడు. [illegible] [illegible] ఘోరుగా మండుతున్న [illegible] [illegible]మంట నిమిషంలో సిల్కు నుకమ్మేసింది. [illegible]బయుడు హాహాయల కండువా ఇలా [illegible]వేస్తాడని నేను ఎన్నడూ అనుకోలేదు. [illegible]ములలో నాగుండెలు [illegible]పోయి చూ[illegible] [illegible]ను.

[illegible]య్! నీకసి అంతటితో తీరిందా!" అని [illegible]యతంతో అన్నా.

[illegible] పులివలె నామీద దూకికి "నీకి అంత [illegible] తీరుతుందనుకున్నా?" అని నాషర్టు [illegible] దగ్గర పట్టుకుని కిందికిచింపి కోటులాగ [illegible] పొయిమీద పారేశాడు. ఏమన్నా [illegible]ట్లాడితే చంపనేటంతటి క్రౌర్యంతో [illegible]డు.

[illegible]నాకసి ఎలా తీరుతుందను కొన్నావు? ఈ [illegible] విదేశీ బట్టలు వేసు కుంటున్నందుకు [illegible]ప్రాయశ్చిత్తంగా ఆమల్లుపంచెకూడా తగలేసి [illegible] గోచీతో నిన్ను బజారు వెంట ఇంటికి [illegible]పించి నవ్వాడుగాని!" అని నా మల్లుపంచె [illegible] అగ్నిహోత్రము పాలుచెయ్యటానికి [illegible]మీది కురికాడు.

[illegible]య్! నీకేమైనామతి పోయిందా ఏమిటి? [illegible] హోటల్లో ఈ ప్రయోహంగామా అంతా?" [illegible] హోటల్లోగాదు నట్టనడీ బజారులో [illegible]నా కే" అని పచ్చెల్లుపట్టుకున్నాడు. నేను [illegible] గట్టిగా మోచేతులతో రెండు పక్కలా [illegible]

బోవలి అదుము పట్టుకొని [illegible] రెండుచే తులతో గట్టిగాపట్టుకున్నా.

[illegible] గడించి [illegible] ను. బట్టబంధనం [illegible].

* * *

[illegible] మెలకువ వచ్చింది. గట్టిగా కప్పుకున్న [illegible] మూల [illegible] కాళ్లమధ్య చుట్టుకొని బిట్టగట్టిగా చేతు[illegible]కొని మంచము మీద ఉన్నట్టు మెలకువ వచ్చినకొన్ని సెకండ్లకు తెలిసింది.

లేచి పక్క [illegible] బోవలి బిగించుకుంటూ కలలో [illegible] ఒక్కసారి స్మరణకు తెచ్చుకున్నా. [illegible]వొచ్చింది.

"కాఫీతయారైంది స్నానానికి వేడినీళ్లు తోడి సిద్ధంగా ఉన్నై. [illegible]లుకు వేళకూడా అవుతున్నట్టున్నది [illegible]స్తారా?" అనివంట ఇంట్లోనుంచి పిలుపు వచ్చింది.

సిగరెట్టు కాల్చుకుని వాకిట్లోకి వెళ్లేట ప్పటికి స్వామీ, రాయి, వస్తున్నారు.

స్వామి—ఏం మహాత్మా! ఇప్పుడే నిద్రలేస్తున్నట్టున్నారు.

రాయి—మల్లీ మల్లుపంచెలు కొనుక్కున్నావు.

స్వామి—ఎనిమిదిగంటలైనా నిద్ర లేవ కూడదు!

నేను—లేదండి, ఉదయమే మెలకువ వచ్చి మళ్లీకునుకు పట్టింది. బీభత్సమైన కల కూడా కన్నాను.

నేనేదో ఆందోళనగా ఉన్నానని స్వామి గారు గ్రహించి "పగటి కలలకు టింపు లేదండి; వెంటనే కాలకృత్యాలు కానివ్వండి; రైలుకు ముకికా..." అని గడియారం తీసిచూచి "నల [illegible]కైతొమ్మిది నిమిషాలున్న" వన్నారు.

ప్ర[illegible]ణం

౧

ఇ[illegible]వాళ్ళి డ్రెస్సు [illegible] డ్రెస్సు చేసుకోవటం నాకు [illegible] అలవాటు [illegible]ను. ఇంట్లో వున్నప్పుడొక [illegible] డ్రెస్సు; బయటికి [illegible] కాలేజీకి [illegible] టప్పుడింకో [illegible] అలా [illegible]; అన్నిటికీ అన్నివిధాల డ్రెస్సులూ.

నేను బళ్ళారికి ప్రయాణం [illegible] కున్నాను. సాయంత్రం మెయిల్‌కు బయలుదేరా[illegible]. బయలుదేరటా[illegible]నికి కొంచెం ముందుగా డ్రెస్సు [illegible] పెట్టాను. ఈ డ్రెస్సు ప్రయాణం [illegible].

ప్రయాణంలో [illegible] అలం[illegible]రించాను. మెడకు '[illegible]' [illegible] చిన్న ముడి పెట్టాను. [illegible] కొన్నాను. చైత్రమాసం కాదా, [illegible] కంటారేమో! కాని, అది [illegible] ముఖ్యంగా వుండవలసిందే! '[illegible]' [illegible] న్నాను. [illegible] తోడుక్కున్నాను. పెండ్లి [illegible] అలంకారం చేసుకుని నాయూపు [illegible] నిలువు టద్దమెదుట నిలబడాను. అంతలోనే [illegible] చూచాను. ఎవరూ లేరు! మా [illegible] యిప్పుడు [illegible] నే మైనా [illegible] అనుకున్నాను. మళ్ళీ అద్దంలో చూ[illegible]న్నాను. [illegible] నవ్వువచ్చింది. మళ్ళీ [illegible] దొర [illegible] అద్దంలో కనబడ్డాడు.

"[illegible] దొర [illegible] నా [illegible] అద్దంలో కన[illegible]

నాకు నవ్వు కేదుపుట్టుతూ వుంది? నా ప్ర[illegible] అద్దంలో [illegible] దొర అని భ్రమిశాను. [illegible] కనబడలేదు. అద్భుతంగా [illegible] నేను [illegible]నాను. అప్పుడు నా కాయుండులోనే జరిగిన [illegible] జ్ఞాపకానికి వచ్చింది. నేను దొరగారిదగ్గర పనివుం[illegible] [illegible]. [illegible]వేళలోనే బంగళా [illegible]లో [illegible] తోట వుంది. అక్కడ ఆయనగారి [illegible]లుంది. నన్ను చూచి [illegible] నవ్వుతూ దగ్గరికి రమ్మని [illegible] చేసింది. నేను దగ్గరకు పోయినాను. అప్పుడామె [illegible] మంచిది; మా అన్నయ్య అనుకున్నాను' అన్నది. [illegible] [illegible]. ఇంకోకట. నన్ను [illegible] అంటు [illegible] '[illegible] దొర [illegible]' అనేవారు. అదే యిప్పుడు జ్ఞాపకానికి వచ్చింది.

[illegible]

[illegible] మూడు [illegible]వున్నాను. [illegible] [illegible] [illegible] అని [illegible] అప్పు[illegible] [illegible] అనుకుంటున్నా[illegible] [illegible] కృష్ణా[illegible]గా [illegible] చేసి [illegible]

[illegible]వేళ అయింది. బండివాడు [illegible] [illegible] మాఅమ్మ కళ్ళల్లో బాష్పాలు [illegible]న్నవి. నాకూ [illegible]గానేవుంది. మా అమ్మను వదిలి [illegible] దూర[illegible]ం చేయలేదు. ఇప్పుడు చేయవలసివచ్చింది. [illegible]యను? ప్రయాణం మానుకుందునా? కాదు. అమ్మ [illegible]డలుకావాలె. ఆమె బలవంతాన్నే యిప్పుడు [illegible] ప్రయాణం కలిగింది. ఇప్పుడు మానినా రేపైనా [illegible]డేనా పోయి పిల్లని చూచిరావలసిందేకాదా. [illegible] మానటానికి వీలులేదు. నేను మానినా అమ్మ [illegible]నివ్వదు. మనస్సు విచారంలో మునిగి[illegible]యింది. [illegible]నా తప్పదు. గుండె నిబ్బరించుకొన్నాను. కాని, [illegible] [illegible]లేకపోయినాను. కాని, లోపలిదుఃఖం [illegible]వున్నా [illegible]మకొన్నాను.

"అమ్మా, బండివేళ అయింది. వెళ్ళివస్తాను" అని [illegible] అనలేక మాటలు [illegible] అన్నాను.

మాఅమ్మ కన్నులు తుడుచుకుంటూ, "బాబూ, జాగ్ర[illegible]మా? పిల్లవేళ్ళువారని వాళ్ళని [illegible]. [illegible] [illegible] ప్రవర్తించు. [illegible] బయాయి చూపకు. [illegible] నాతో [illegible] [illegible]గా వాళ్ళు

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మూడే! అయినా, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]న్నాను. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ప్రయా[illegible] [illegible] ఏమిచేయను? ప్రయా[illegible] [illegible] బండి [illegible]కి [illegible]నా? కాదు. [illegible] నా ప్రయా[illegible] [illegible]నా? మనస్సు [illegible] [illegible]న్నాను.

[illegible] నేను [illegible]నాను. మెయిల్ బయ[illegible] [illegible] అన్నారు. అనావిడిగ పోయి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] క్లాస్ [illegible]లో యెక్కి [illegible]న్నాను. [illegible] [illegible]తో [illegible] [illegible] పెట్టినాను.

[illegible] నాహృదయంలో అమ్మను విడిచి[illegible] [illegible]రం [illegible], పెండ్లి[illegible]ను చూడ [illegible] సంభ్రమ [illegible], ముట్టు ముట్టు[illegible]న్నవి. ఏంచేయను! [illegible] [illegible]లగా [illegible] యొంతెం తో ప్ర[illegible]న్నాను. కాని, యెవరినిమరవను? అమ్మను మరవనా? [illegible] [illegible] మొలువు[illegible]ం [illegible] [illegible], [illegible] మాటలు, ఆ దయా [illegible] [illegible]దేశాలు, [illegible], ఇవి అని అననేల? [illegible] [illegible] మరవనా? [illegible]? [illegible]లేదు. కాని, పెండ్లి[illegible]ను మరవనా? అయితే యీ [illegible] ప్రయాణ మెవరికోసం? [illegible] అన్నివిధాల [illegible] యెవరిని? సంసార [illegible] సుఖంగా జరగటానికి తోడునీడగా వుండవలసిన ఆవిడ [illegible] ఆవిడనే మరవనా? ఇదీ అసం[illegible]వే. [illegible]లేను. [illegible]; బండ్లో మా

[illegible] వాడికే [illegible] లేదు. నే నొక్కన్నే! అప్పుడు [illegible] యెందు కెక్కినానా, [illegible] కాని [illegible] నాకు విచారం [illegible]. కాని, [illegible] నామనసు "[illegible] అన్నట్లు [illegible]

[illegible] అని జనాంతికం [illegible] కొన్నాను. [illegible] నేను [illegible] అందుకని యెక్కినప్పటికీ నా [illegible] నానికి [illegible] కుంటున్నాను. అప్పుడు నాకు సంతోషమైంది; కాని, [illegible] ప్రయాణం చేయ పోయినానా అనిపించింది. మనుష్యుని ఆశకు అంతం లేదు. కదా! నేనే; అయింతే — అయిపోయింది. ఇప్పుడు విచారించి లాభం లేదు స్టేషన్ వెంబడి స్టేషన్ [illegible] న్నది. మనసులో విచారం-ఆనంద-యెట్లున్నదో, ఏంచేస్తున్నదో ఇదే విచారం. బళ్లోకి [illegible] గ్రాం [illegible] వుంటుంది. వా [illegible] మి చేస్తున్నారో, ఏమనుకుంటారో, ఏ న్నేమి ప్రశ్న లడుగుతారో, ఏవేవింకా నేను చెప్పాల్సొస్తుందో; మామ గారియింటికి-కాబోయే మామగారి యెదుట నుంచి!— ఎట్లావుండాలెనో, ఏమానందు లేయే ప్రశ్నలడుగుతారో, ఈలాటివే అనేక విచారాలు నాలో నేను కల్పించుకొంటూన్నాను. అంతలో నాకు కాబోవు భార్యరూపం నా కళ్లయెదుట నిల్చింది. మా కొత్తసంసారం యేయే విధంగా జరగాలెనో, యేమేమి కావాలెనో, మేము భార్యాభర్తలం యేవిధంగా ప్రవర్తించాలెనో అన్నీ ఆలోచించుకుంటూ బళ్లోనే పడుకున్నాను. ఎప్పుడు నిద్ర పట్టిందో పట్టింది. తెల్లవారుగట్ల మెలకువయింది. కిటికీలో నుండి బయటికి తొంగిచూచాను. బెజవాడ సమీపిస్తున్నట్లు తెలిసింది. తొందరతొందరగా డ్రెస్సు సవరించుకొని, స్టేషనులో దిగడానికి తయారైనాను. "బెజవాడ బెజవాడా" అని పోర్టరులు కేకలు పెట్టినారు. బండి ప్లాట్‌ఫారం సమీపించి ఆగింది.

౨

నేను బండిలోనుండి దిగి కూలీని పిలిచి సామాన్లు చూపి "గుంటకల్" అన్నాను.

[illegible] సామాను [illegible] నా [illegible] చిన్న బండిలో పెట్టినా[illegible]. నేను [illegible] [illegible] మున్సిన [illegible] ప్లాట్ఫారం, [illegible] [illegible] నా[illegible] పడేసినాను. బండ్లో [illegible] న్నాను. [illegible] నేనొక్కన్నే. బండి [illegible] నా [illegible] ఒకపత్రిక [illegible] 'డెయిలీ [illegible] ఆఫ్ ఇండియా' 'లండన్ మెయిల్' [illegible] చదువుతున్నాను. నేను [illegible] న. బండి కదిలింది.

బండి చిన్నలైనుకు తిరిగి [illegible]. కృష్ణ [illegible] ను. ఆహా! ఎంత [illegible] గా, [illegible] గా, [illegible] నీ! నా చిన్నప్పటినుండి ఆవూర్ల నన్నూ [illegible] గ్రాం [illegible] వేశారు, మధ్యన ఆహారం లేనిదే. [illegible] నంచే కొండకు రెండుమైళ్లదూరం! ఆశ్చర్యం! [illegible] కొంపుగా వుంది. మెల్లగా తాడేపల్లి [illegible] అక్కడ బండ్లో యెక్కేవారుగాని దిగేవారుగాని యెక్కువజన ముండలేదు. కాని, బండిమాత్రం [illegible] అయింది. మొదటిబెల్, రెండవబెల్ [illegible] గార్డు [illegible] ఊదాడు. పచ్చజెండా చూపాడు. [illegible] నడిచాగింది. కాని, ఆనడక యేమిట్లో చీమల [illegible] కొంచెంవయం; మెల్లగా నడచీ నడచీ మంగళగిరి [illegible] చేరింది. స్టేషన్‌లో గుంపులుగుంపులుగా జనులు వున్నారు. బండ్లోనుండి పూరివేపున [illegible] కొం[illegible] పానకాలరాయుడు దేవాలయం, క్రిందవుండే [illegible] స్వామిదేవాలయగోపురం కనబడినవి. ఇక్కడికి [illegible] నానికి యెక్కడెక్కడినుంచీకూడా భక్తులు [illegible] వారు. పుణ్యక్షేత్రం.

నే నూరివైపున దేవాలయాలవైపున చూ[illegible] కొండ నాకీవూరిలో దిగి పానకాలరాయుని సేవించి [illegible] లెనని బుద్ధిపుట్టింది. కాని,ఆవెంటనే 'యిప్పుడు కా[illegible] బళ్లారినుంచి తిరిగివచ్చేటప్పుడు దిగుదాం'మని నిశ్చయి[illegible] కొంటున్నాను. ఇంతలో నేనెక్కిన బండిదగ్గర [illegible] కిలో కంఠస్వరం నా చెవులపడ్డది.

[illegible] నము

[illegible] న్నా [illegible] ని.

[illegible]. ఇద్దరు [illegible] కాని [illegible] [illegible] కాలె [illegible] నుస్నారు [illegible]

[illegible] కవుల, [illegible] పలువన్నెల [illegible] కాని, ఎందుకేదనా [illegible] [illegible] యింకా యే మేపొళ్లన్ని. [illegible] మాపుకారణంగా ఈ [illegible] నామనాన్ని తీరదు. కాని [illegible] మెట్లయుందో? [illegible] నే [illegible] మిగానే, [illegible] [illegible] నికోడలు కొడుకు [illegible] ఆమె [illegible] మనున్నాను. కాని, [illegible] యి దేమి? మంగ[illegible] సూత్రం లేదు. ఈ [illegible] బాల వివాహితురా? లేక అవివాహితురా? లేక బాల—ఛీఛీ! నామనసు [illegible] చక్కని, గుండ్రని, చిన్న కనబడీ కనబ[illegible] డనట్లు నొసల్ల సంధున కుంకుం బొట్టున్నది. చేత గాజు లున్నవి! కన్యయే అయితే [illegible]

"[illegible] లో తెల్లకోరున్నాదే!"

[illegible] న్నారు! [illegible] నిస్తూన్నది [illegible] నాకు తోచింది. "[illegible] నేమి?" అని ఆ స్త్రీలలో చిన్నది [illegible] వారు [illegible] బండ్లో యెక్కారు. కూలివా[illegible] [illegible] నా [illegible] న్నారు. నేను వారివంక [illegible] న్నాను. [illegible] పెద్దామెకు [illegible] ఇరవైయేళ్లో, ఇర[illegible] [illegible] నను. [illegible] రంగు పన్నని అంచు [illegible] కట్టుకొని, [illegible] చంద్రుకల [illegible] చక్కగాదువ్వి, ముక్కు [illegible] టిక [illegible] బొంబాయిదేశం స్త్రీలవలె ముచ్చ [illegible] పెట్టి [illegible] మొత్తంమీద చక్కనిమనిషే. [illegible] సుమారు [illegible] వారు పదహేడేండ్లుంటుంది. [illegible] కొం[illegible] పెద్దవైన [illegible] న్నులు; ఆ నేత్రాల్లో [illegible] చాంచల్యం; పక్కపాపట; ముచ్చట [illegible] జడ; [illegible] పమిటకొంగూ [illegible] తెల్ల [illegible] న్నవి; [illegible] వాలర్ [illegible] బంగారు [illegible] గోలు [illegible], చేతులకు బంగారు [illegible] ముకు [illegible] వజ్రాలు, చెవులకు తెల్ల [illegible]

తల్లిదండ్రులు [illegible] పెండ్లిచేయకుండా వుంచిన [illegible] ద్రుల (బ్రాహ్మ[illegible] లే) ధైర్యమే ధైర్యం! నాలో నేను ఆలోచిస్తూ [illegible] వున్నాను.

"వదినా, [illegible] హారం పెట్టె యేదీ!" అని గా[illegible] రాతో ఆ చిన్న[illegible] పెద్దామెను అడిగింది.

"బండ్లో [illegible] రేమో? మూడు మనూవదినా!" అని పెద్దామె [illegible] బాలునితో "మరదీ! పెట్టె [illegible] ఎద్దులబండ్లో [illegible] పోయిందేమో?" అన్నది.

బాలు[illegible] నికి పంతొమ్మిది దరవై యేం[illegible] ది- తటాలున [illegible] లోనుండి దిగి పరుగెత్తినాడు.

"అన్న[illegible], 'టైం' అవుతుందేమో; వద్దు [illegible] పోవద్దు" అని [illegible] కేక పెట్టింది.

ఆ అ[illegible] యీ చెల్లెలిమాట వినిపించు [illegible] నా? ఒక్క[illegible]. స్టేషనుకు బయటపడ్డాడు. [illegible] గా[illegible] పచ్చజెండా చూపాడు. బిగ [illegible] లకదించింది.

చిన్న[illegible] "అన్నయ్య రాలేదే వదినా? బండి [illegible] లిందే? ఎట్లా? "అన్నయ్యా, అన్నయ్యా" అని [illegible]

మొగం[illegible] [illegible]నిండా కడిపొమునిళ్ళు గక్కు[illegible], బండి కిటికీలో[illegible] తలనూర్చి ఆగున్నది. పెద్దామె. [illegible] మిం[illegible] కిటికీలో తలనూర్చి చూస్తున్నది. [illegible] [illegible] ఆవైపు చూచాను. వారిద్దరిలో నేను [illegible]. బండి [illegible] చెయిక్కి [illegible] గాను కా[illegible], ఏమిలాభం. బండి [illegible], [illegible] ఒకకుర్రవాడు [illegible] కోలాహలం పెట్టొబెట్టుకుని పరా[illegible] [illegible] [illegible]చేరాను. [illegible] [illegible] వాటింది. [illegible] [illegible] కుర్రవాణ్ణి పట్టి ప్లేటుఫారం [illegible] [illegible]. [illegible] ఆకుర్రవాడు [illegible] [illegible] [illegible]. కాని, యిప్పుడు మంగళగిరిలో [illegible] బడిపోయినాను.

అప్పు[illegible] వారి దుఃఖానికి మేరలేకపోయింది. [illegible] కళ్లలోనూ [illegible] యమునానదులు ఒక్కసారిగా [illegible] [illegible]న్నవి. ఇద్దరికీ నోటమాట రాలేదు. ఇద్దరూ కిటికీలకుండా చూస్తూనేవున్నారు. నా చూపు ఆచిన్నదానిమీద నుంచి కదలదు. అందులోను ఆప్రాతః కిరణాలతాకడంచేత ఆమె ముక్కున, చెవులలో వున్న వస్తువులలోని రాళ్లు మరింత ప్రకాశించి ఆవిడ కట్టుకొన్న [illegible]చీరమీద ప్రతిఫలించి నానావర్ణాలు కనబడడంచేత—[illegible] కిటికీగుండా చూస్తూవున్నది— అది మనుష్యవిగ్రహమా లేక, ఇంద్రధనుస్సా, అని దూరం[illegible] లో నుంచి చూచేవారికి అనుమానం కలగడంలో ఆశ్చర్యమేమీలేదు. అప్పటి ఆచక్కదనం వర్ణించడానికి నేను [illegible] కానాయినాను. చిత్తరువు వ్రాయడానికి [illegible]ంచేయను? ఎంతచెప్పితేమాత్ర మేమిలాభం? [illegible]లుసును! నాకండ్లకే తెలుసును! ఏది [illegible]ందుకు చూడదగినవస్తువునే చూచా[illegible]ంది. [illegible]నా తనివితీరదు. ఎంతబలవంతం [illegible] కదలదు.

సంకల్పించు[illegible]

వచ్చినభయం [illegible] తెలపడంకం [illegible] అని వాళ్లను ఓదార్చ[illegible] నాకు మహాజాలి కలి[illegible] [illegible]యడానికి నేను [illegible]

"పిస్తోలు [illegible] [illegible]గాఅన్నయ్యకు [illegible]న్నా'నని [illegible] వాళ్లే

[illegible]గురించాలో, ఏమో! అని ఆశ్చర్యం. [illegible] [illegible]న్న చిక్కు [illegible]! [illegible] [illegible] పరస్పరసహాయం చెయ్యక [illegible] ఒక్క[illegible] ఒకస్త్రీతో మాట్లాడడం [illegible] లేదం! ఎంతకాఠిన్యం? ఎంతనిర్దయ! [illegible] యన్ డ్రెస్సులో వున్నా నా [illegible] కదా! [illegible] తొలిచి [illegible] చిందుకున్నాను. అప్పటికిని, పాపం! వాళ్లను [illegible]కైనా, పైశాపచారానికైనా, "దిగులుపడవద్దు" అనలేకపోయినాను. హిందూస్థానీయం [illegible] ఇంగ్లీషు డ్రెస్సు! నావాళ్లు భగవంతుడికే తెలి[illegible] [illegible] నంబారు చేరాము. బండి[illegible] వాళ్లిద్దరి[illegible] [illegible] విన్నాను. అంతవరకూ వారిమాటలు నాకు [illegible] లేదు. [illegible] దాగడంచేత వినబడ్డవి.

"వదినా, నాకొకతలంపు వదలనుగా [illegible]స్తున్నది." చిన్నది వాక్యం పూర్తిచేయకముందే, పెద్దామె తో 'ఏమని? చెప్పు మనూవదినా!' అన్నది.

"[illegible]స్టేషన్లోనిది బెజవాడలో పెద్దన్న కొకటీ, బళ్లారిలో నాన్నకొకటీ [illegible]గ్రా మిచ్చి[illegible] వచ్చేబండ్లో చిన్నన్నయ్యవస్తే అంతా కలిసిపో[illegible] నేమో" అని అన్నది చిన్నది.

"అవును; అది బాగానే వున్నది; కాని, [illegible] సామాన్లు దింపుకోవాలె, మళ్లీ వచ్చేబండికి పన్నెండు[illegible] లకుగాని రాదు. అంతవరకూ—"

"అవును. అదీ నిజమే. కాని, మంగళగిరి[illegible] చిన్నన్నయ్యకు "పోతూంటాము; నీవు దిగులుపడవ[illegible] వచ్చేబండ్లో రావలసిం" దని టెలిగ్రామిస్తే?"

"ఇచ్చేవారెవరు?" అన్నది వదిన.

"నేను" అని అందామని నా నాలుక చివర[illegible] మాట వచ్చింది కాని, యింతవరకూ పరామర్శించకుండ[illegible] వుండి, యిప్పుడు వారు నన్ను పలకరించందే నేనై [illegible] క్యం కలిగించుకుంటే వారేమిగా భావిస్తారో అని భయ[illegible] వేసి ఆమాట అణచుకున్నాను. కాని, వారికి కావలసి[illegible] సహాయం చేయడానికి ఆదుర్దాగానే వున్నది నాకు[illegible] నాకుకావలసినంతా ఒకటే; వాళ్లఆజ్ఞ! ఏమాజ్ఞాపి[illegible] అది చేస్తానని నాలో నేను నిశ్చయించు కుంటున్నాను.

[illegible]చిన్నది—మనూవదినా పెద్దామెతో—"ఈ[illegible] [illegible]టెలిగ్రాం సహాయం చేయడా? [illegible] [illegible]వదినా!" అని సంశయంతో అడిగింది. [illegible] [illegible]ంది.

"[illegible]యుంది? ఎక్కడికి పోతున్నారో, ఏమో, [illegible] [illegible] సరిపోయింది; లేకపోతే—" [illegible] అన్నది.

"మనుష్యలక్షణం [illegible] [illegible] ఈమాత్రం చేయ[illegible]—" అని చిన్నది అంటూ [illegible]గానే,

"[illegible] మనభాష వచ్చునో రాదో? నాకింగ్లీషు [illegible] నీవే మాట్లాడాలె" అన్నది పెద్దామె. బండి [illegible]సాగింది. నేను వీరిమాటలన్నీ వింటూ[illegible] [illegible]న్నాను.

"[illegible] నేనే మాట్లాడుతాను" అని మనూవదిన [illegible] తిరిగి నాకు జాలిపుట్టేటట్లుగా మాట్లాడింది [illegible]గ్లీషులో.

3

"[illegible] కిప్పుడు కలిగివుండే ఆపదలో మీసహాయం [illegible]చేం కావలసివుంది. మాయెడల దయయుంచి చేయ[illegible]!" అని అడిగింది. నేను ఇంగ్లీషువాణ్ణే అనుకున్నా[illegible] పాపం! నేనూ నందుకు తగినట్టే జబాబిచ్చాను.

"[illegible], యస్; విత్ ఆల్ మై హార్ట్!" అన్నాను. [illegible] కిప్పుడు చాలా ధైర్యం కలిగింది. "మీ రింతవరకూ [illegible]దుతున్న పరితాపం చూచికూడా పరామర్శించడానికి [illegible]కతగ్గాను. నేనై మిమ్మల్ని పలకరిస్తే యేమిగా భావి[illegible]స్తారో అనే వూరకున్నాను, గాని నాలో మానుషత్వం [illegible] కాదు. అందువలన నా[illegible]నానికై క్షమించండి! మీ రేమాత్రము భయపడవద్దు. మీరు కోరినసహాయం చేయడానికి సిద్ధంగా వున్నాను"

ఈమాటలవల్ల వాళ్లకు సమాధాన మైనట్లు కనబడ్డ[illegible]ది. ఇద్దరూ ఒక్కవేడినిట్టూర్పు విడిచిరి.

"మీ రెక్కడికి పోతున్నారు?" అని ఆతరుణి [illegible]న్నడిగింది.

"బళ్లారికి" అన్నాను నేను.

వారిద్దరికీ మొహాలమీదను చిరునవ్వు తోచింది!

"[illegible] బళ్లారికే వెళ్లు[illegible]న్నాము. కాబట్టి మీరు [illegible] [illegible] [illegible] నన్నమాటే!" అన్నది బాలిక.

"[illegible] [illegible] [illegible]" అన్నాను.

[illegible] ఒకానొక చిన్న [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ంతతో యిున్నది. "[illegible] [illegible] దిగవద్దు. మేము అసహాయులమై పోయినాము. [illegible] సంకటములో చిక్కుకున్నాము. మమ్మల్ని వదలి యెక్కడా దిగవద్దు!"

"మీ రేమాత్రమూ భయపడ [illegible] లేదు. [illegible]నున్నంతవరకు మీకేలాటివిచారమూ వద్దు. మీరుచాలా భయపడివున్నారు. భయము విడిచి చెప్పవచ్చును. ఇప్పుడు మంగళగిరిలో నిలిచిపోయినవారెవరు?"

బాలిక చెప్పింది.

"[illegible] స్టేషనులోనుంచి [illegible] [illegible] ఆయనకు [illegible]ంతయిస్తాను. ఆతడింక నిమ్ముడు [illegible]. మీ రెక్కడ నుంచి వస్తున్నారు?"

"బెజవాడ నుంచి."

"'బెజవాడ'! మీరెప్పుడూ బెజవాడలోనే వుంటారా?"

"లేదు. మేము బళ్లారిలో వుంటాము. మా పెద్దన్నయ్య బెజవాడలో 'సబ్ జడ్జి'. ఇక్కడికి మేమువచ్చి కొంతకాలమైంది. మంగళగిరిలో యిప్పుడు దిగబడిపోయిన ఆతడు నా చిన్నన్నయ్య. నాన్నకూడా వచ్చి వుండి బళ్లారికి వెళ్లిపోయినారు!"

"అట్లయితే మీరు బళ్లారివారే."

"[illegible]ను."

"మీరు బళ్లారికి వెళ్లుతున్నారని మీ నాన్నగారికి తెలుసునా?"

"ఆ, వారే వెంటనే బయలుదేరి రావలసిందని మాకు టెలిగ్రాం విచ్చారు. వచ్చినవాళ్లం మంగళగిరి కూడా [illegible]పోదామని నడిరాత్రిబండికి మంగళగిరివచ్చి తెల్లవారుజామే లేచిస్వామిని సేవించి బయలుదేరాము."

"కాకుండి. మీ రీబండికే వస్తున్నారని మీ నాన్నగారికి తెలుసునా" అని—

"ఏమో, నాకు తెలీదు. నాన్నగారికికూడా ఒక టెలిగ్రాము స్తే"

"అవశ్యంగా! అందుకే నన్నిప్రశ్నలు వేయటం."

"మీ యాత్రపకారం జన్మజన్మాన్నికైనా—"

"అదీకాక. మీ నాన్నగారి పేరేమి ?" అన్నాను.

ఆబాలిక నన్న పేరు విని నాకు ఆశ్చర్యమైంది. ఆపేరు నాకు కాబోవు మామగారి పేరే! నా హృదయంలో యెక్కట్లో కాన్పించింది. బళ్లారీ, బెజవాడా, మామగారిపేరువంటి పేరు! మరేమి! నాకొట్టు ఉన్నట్టుండి "ఓ" అనుఅక్షరం కెరలింది. కాని, అందలి భాషారహస్యం బయటపడలేదు. అది నా అదృష్టమే!

ఆవెంటనే ఆబాలిక నావంక చూచి "నాన్నగారిని మీ రెరుగుదురు కాబోలు!" నని అడిగింది.

ఇంక నేనేమి చేయాలి? మోహం తేలవేశాను. తప్పించుకోవాలెకదా! ఇట్లన్నాను:

"లేదు, నాకు వారితో పరిచయంలేదు. కాని, పేరు వినివున్నాను. ఒకప్పుడు భద్రాచలంయాత్రకువచ్చి వున్నట్లు జ్ఞాపకం."

"భద్రాచలమా! ఔను మామేనత్తను యాత్ర చేయించడానికి తీసుకపోయివుండిరి. కాని మీకెట్లు తెలిసింది?"

అమ్మయ్యో! "చిక్కురా మిడతంభట్లు!" అనుకున్నాను. మీనాన్నను నేనెరుగను అనివుంటే ఈసంకటం కలిగివుండదుకదా! అయినా యిది నాకొకవిధంగా సంతోషదాయకమే అయింది. ఈతరుణే నాదికాబోవునని. ఇం కేలాటిసంశయమూ లేదు. ఇట్టి సుందరి, ఇట్టి అమాయిక, ఇట్టి సరళహృదయ; నాకు అర్ధాంగి కానున్నది అని నాకు తోచినంతనే నేను ధన్యుణ్ణి అనుకున్నాను. కాని, యేకారణంచేతనైనా యీరత్నం నాచేయిజారిపోతే నా కెంతో దుఃఖంగానేమో, లోకమేశూన్యమైపోతుందేమో, నాజీవితమే వ్యర్థమై పోతుందేమో అని భయంకూడా వేస్తున్నది. తిరిగి ఈలాటివియోగం తటస్థించడానికేనా మంగళగిరి మహాస్వామి మమ్మల్ని కలిపాడు? ఆ పానకాలరాయడికి అంత నిర్దయా? అట్లైన్న టికీకాదు అని నన్ను నేను సమాధాన పరచుకున్నాను.

నే నేమీ మాట్లాడకపోవడం చూచి ఆమె అప్రశ్నే వేసింది.

తప్పించుకోవడానికి "అక్కడనే మా యిల్లుండేది. వారు వస్తూండిరి!" అన్నాను మైమరచి.

ఇంతవరకూ కోటుకు శ్రద్ధచేసుకుని... మానవదిన"ను చూచి "యేలాంటారు?" అన్న... బాలిక చెప్పింది. అప్పుడు "వదిన"... గట్టిపడుతూంది!" అన్నది.

"ఏమది?" అన్నది బాలిక.

"ఈయన 'యూగోస్లేయన్' కాదు!"

"నీకెట్లా తెలుసును వదినా?"

"ఇదేనా మీ తెలివి? మామగారూ వీరిన్నీ యిల్లులో దిగారుకాదా; అన్నీ హితులు 'యాదోలా; మనవారా? ఆలోచించుకో."

"హిందూస్తానీ హితు లంటే యేమిటి?"

అప్పుడు నాదేహం నాకు తెలిసింది. ... బాలు నాకు తెలిసింది. ఏమైనా యేమీ తెలియని వారిభాష నాకురానట్లు నటిస్తున్నాను. ... నటనే గా?

బాలిక చిరునవ్వుతో "అయితే మీరు మా ... మా స్తులు! అన్నది.

ఇంతలో రైలు గంటూరు స్టేషనులో ఆగింది.

౪

"కూలీ, కూలీ" అంటూ కొందరు కూలీలు మా బండి తలుపుపట్టుకొని నిలబడిరి.

"టెలిగ్రాము లిచ్చివస్తారా?" అన్నది బాలిక.

నేను కూలీలతో 'నహీ, జరూర్ నహీ!' అంటూ బండిదిగి సిగ్నల్లింగ్ ఆఫీసుకు వెళ్లిపోయినాను.

మంగళగిరిస్టేషనులో వుండిపోయిన చిన్నయ్యకు టెలిగ్రా మిచ్చాను.

"విచారపడవద్దు. ఇప్పుడొచ్చేబండిలో బెజవాడ వెళ్లిపోయి రాత్రిబండికి బయలుదేరి రా. ఇక్కడ బండిలో మా కేలాటియిబ్బంది కలగకుండా బళ్లారివరకూ కనిపెట్టివుండి జాగ్రతగా యిల్లు చేర్చడానికి బండిలోవున్న పెద్ద

మనిషి ఒప్పుకున్నాడు.—ఎవడు మనకు పర వాళ్లు అనవద్దు.—మనోహారి."

కాని బళ్లారికిమాత్రం టెలిగ్రా మీయలేదు.

బండికి ... నాన్నగారికి ... స్టేషనుకు వచ్చివుంటారు. వసుంగా ఆకి ... యివతరాతెలిసి యిద్దర్ని సంకటపెట్టుట ... నాకుతోచింది.

ఇంతలో 'బెల్' మోగింది. ఒక్కుదుటుగతో ... బండియెక్కాను.

"... మీ కెంతశ్రమ కలుగుతున్నది. ... ఉపకారం" అని ఆబాలిక అంటూవుండగా.

నేను నవ్వుతూ "తీర్చుకోవచ్చును. ఇప్పుడు తొందరేమి!" అన్నాను.

"మీ దింపాక" అని 'మానవదిన' యేమో అన...

ఇంతలో 'వదిన' "మానవదినా, ఈయనకూ హిందూస్తానీ వచ్చుండేమో, మాట్లాడరాదా; ఏవో కొన్ని ఐనా నాకూ మీమాటలు తెలిసేవిగా!" అన్నది.

బాలిక 'మీకూ హిందూస్తానీ వస్తుంగని తెలుసు తెలుగుకూడా వచ్చునా?' అన్నది.

"హిందూస్తానీ ..." నన్నాను: తెలుగు ... సంపెంగానిగాని రాదని ... చెప్పలేను.

ఇంక మాభాష ... పోయింది. ఇంగ్లీ ... మొనుంచి హిందూస్తా ... నికి మారింది.

"ఇందాక మీరు ... నిజమైంది. ... అన్నయ్య టెలిగ్రా ... మీరుస్టేష ... నికి పోయినప్పుడు ... నాపేరున పిలు ... యెవరా అని ... కొంగెచూచాను. ఒకబంట్రోతు వచ్చాడు. మనోహారి పేరే నన్నాను. ఈటెలిగ్రాము నాచేతి కిచ్చాడు.

ఇదుగో చూడండి" అంటూ మనోహారి నాచేతికి టెలిగ్రా మీయవచ్చింది.

"ఎందుకు మీరే చదువుదురు!" అన్నాను నేను.

చిరునవ్వు నవ్వి ఆ టెలిగ్రాములోని సంగతులు చదివింది. నాకు మహానందమైంది. నాకు కాబోవు భార్యపట్ల గౌరవాదరం పుట్టింది. గొప్పభక్తిభావం అంకురించింది. స్త్రీలకు విద్యనేర్పడంవల్ల వారిలోని స్త్రీత్వం మాయమైపోతుంది. పురుషులవలె పురుషులౌతారని యిప్పటివరకు నాభావన. కాని, యిప్పుడు నాయెదుట మనోహారికర సుందర్మూర్త్యం, ఉదాహరణం, ఇంచి నాభావన కిచార్థంలో మటుమాయమైపోయింది

మీరు కాలేజీలో (కాలేజీలో) చదువుతూన్నారా? అని నేను సంతోషంతో అడిగాను.

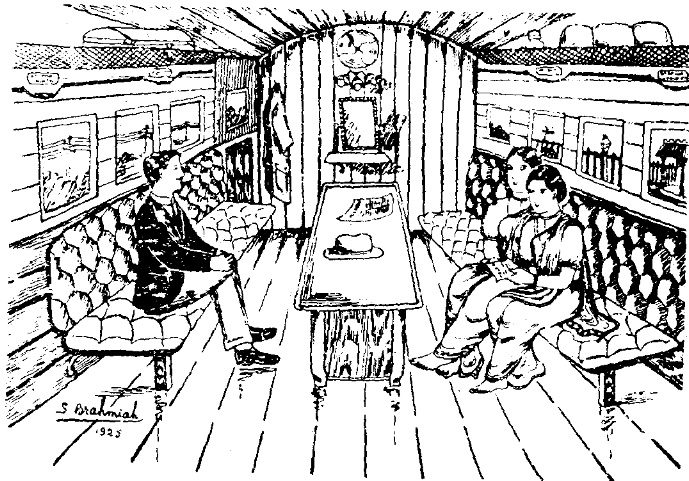
"లేదు. ఈసారే 'మెట్రిక్యులేషన్' కు పాయివున్నాను."

"ముందు కాలేజీలో చదువుతారా?"

ఆబాలిక ముఖమిన్న అనురాకాంతి తోచింది. అస్పష్టంగా,

"ఏమో ఎట్లుంటుందో" అంటూ సిగ్గుచేత తల వాల్చింది.

"అదేమి!" అన్నాను నేను.

"ఎందుకు మీరే చదువుదురు"

జవాబు లేదు. కాని, కారణం నాలో నే గ్రహించుకున్నాను. ఆబుగ్గలమీద గులాబీరంగు "ఏమో

[illegible] కాన్వెంటులో చదివి [illegible] మొట్టమొదటసారి [illegible]

"రాత్రి [illegible] నిద్రపట్టక [illegible] పెళ్లిగ్రా మిచ్చి నా దగ్గరకు వచ్చారు!" అన్నది [illegible] అర్థమయింది నాకు.

"ఆ, ఇన్నాళ్ళు రాత్రింబగళ్లు [illegible] యున్నారు. కాని, [illegible] పెళ్లిగ్రా మీయలేరు" అన్నాను నేను.

'మనూవదిన' కొంచెం గట్టిగా [illegible] 'ఎందుకు?' అన్నది.

"మా కుటుంబంలో బయలుదేరాలని వారికి కోరిక వుంది. ఏలాగూ ట్రైను [illegible] సంభవించిన యీసంగతి వారికి తెలపడం నా కంత యిష్టంగా వుండలేదు. వారికి [illegible] మెందుకు?"

"కాని మన పెళ్లిగ్రాం [illegible] వారికి మరింతసంకటం కలగడం నిశ్చయం" అన్నది బాలిక.

ఇందులో భావమేమిటో నాకు తెలిసింది. [illegible] లోపల [illegible] తెరిచి [illegible] అన్నాను నేను. "ఇక్కడ సంభవించిన సంకటం వారికెల్లా తెలుస్తుంది!"

"చిన్నన్నయ్య పెళ్లిగ్రా మిచ్చివుంటే!"

నిజం, నిజం; ఏంచేశా [illegible] ఏమో చేయబోయి మరేమో చేశాను. [illegible] నేను ఈబాలిక చేతుల్లోంచి [illegible] చిన్నన్నయ్య [illegible] నాన్నకు పెళ్లిగ్రా మిచ్చేవుంటాడు. "నాకు [illegible] పోయింది. ఆడవాళ్ళు మాత్రం వస్తున్నారు. [illegible]" అని యిచ్చేవుంటాడు. [illegible] పెళ్లిగ్రాం చేరితే కొంచెం [illegible] అని నాకు కూడా తోచింది అప్పుడు. నాకు సిగ్గనిపించింది. ఇంకమీద యిన్నాళ్ళ నేనే తెలివిగలవాణ్ణని [illegible] గర్వించుకుంటానని నిశ్చయించుకున్నాను. కాని, నిజంచెప్ప కోవాలి.

"ఔను, నిజమే. [illegible] లేదు. అని నేనువప్పుతూ [illegible]. "[illegible]

[illegible] తెలివి లేదు; [illegible]

అంతలో వదిన [illegible] భావంలో [illegible] కాని, [illegible] నాకేమో [illegible]

నన్ను గురించి [illegible] నా నవ్వువస్తున్నది. కాని, [illegible] "నన్నే [illegible] అన్నారా?" అని [illegible]

[illegible] మాటలాడి పెళ్లిగ్రా మీయాలని [illegible] ను" అన్నది.

"కానికేమి, [illegible] ను" అన్నాను.

మనోహరికి యేమితోచిందో గాని, [illegible] కొంచెం [illegible] "[illegible] కలుగుతున్నది"

అంతలోనే [illegible] నేను [illegible] చెప్పా [illegible] అంతేనా! నేను మీకా [illegible] మీరిప్పుడు [illegible] నాయందు [illegible] భావం [illegible] నాయెడల మీకున్న [illegible] భావ [illegible]" అని అన్నాను.

బాలిక నవ్వింది. "క్షమించండి! [illegible] మాట [illegible]."

అంతలో వదిన "మేము [illegible] ఎన్నాను. ఈలాటి సమయంలో మీరు మాకు [illegible] చేయవలసినవి [illegible] మేము మరువము. మీరు [illegible] కేవల మా [illegible] అంతకంటే [illegible]" నిశ్చయంగా అన్నది.

నా [illegible] నిండిపోయి [illegible] ఏమో [illegible] మాట్లాడాలని [illegible] కాని యేమి మాట్లాడాలి? [illegible]

"నిజంగా [illegible] జన్మలో [illegible]

[illegible] మానకు!

[illegible] మిమ్మల్ని [illegible] కొంచెం [illegible]

[illegible] అన్నది.

[illegible] అని అనుకున్నాను [illegible]

"[illegible] వస్తున్నా?" అని అన్నాను.

"[illegible] మమ్మల్ని [illegible]" అని [illegible]

"[illegible] మమ్మల్ని [illegible]" అన్నది.

[illegible] "మీరు [illegible] తెలుస్తుం[illegible] అని అన్నాను.

మనోహరి చిరునవ్వు నవ్వి—"ఆ! [illegible] "మీరు మనదేశపువారని మా [illegible] లేదు. [illegible] మనఆంధ్రులే అయివున్నట్టయితే—" [illegible]

"ఆఁ! ఆంధ్రుణ్ణేవుంటే?" అని [illegible] నాహృదయం [illegible] వేగంగా, [illegible]

అంతలో 'వదిన' మొహం [illegible] తిప్పుకొని, [illegible] 'కోడను [illegible] గిచ్చి, [illegible] నాకు [illegible] తెలుగు [illegible] అనుకొని—"ఆంధ్రులైవుంటే నన్ను [illegible] అనేకాను, [illegible] మీ [illegible]" అని అన్నది.

అప్పుడు మాత్రం మనోహరి నిజంగా [illegible] గులాబీరంగు [illegible] మోహమంతా యెర్రబడ్డది. [illegible]! కాని, కోపం [illegible] "వదినా, వదినా, యేమంటివి? [illegible]" అన్నది.

"ప్రమాద మేమైంది? [illegible] మ్మ [illegible] "ఈను [illegible]"

"[illegible] వదినా, యింకెన్నైనా! [illegible]" అన్నది. ఎవరైనా వింటే—"

"[illegible]"

"[illegible]!" అన్న [illegible]

[illegible] నేను [illegible] అన్నాను.

"[illegible] వారే, [illegible] అని నా [illegible] అయితే [illegible]!" అన్నది వదిన!

[illegible] "స్ట్రాంగ్ [illegible]" [illegible] చేతిగుడ్డలలో [illegible] కొంచెంగానైనా [illegible]!

కొంచెం కృత్రిమకోపంతో 'మనూవదిన' "వదినా, వదినా—" అని [illegible]

'వదిన' "మనూవదినా, మన [illegible] పోయిందికదా! మన్ని [illegible] యింతసహాయం చేస్తున్న [illegible] లేదుకదా!" అని యింకా [illegible]

'మనూవదిన', [illegible] చిరునవ్వుతో "ఎందుకో నే వదినా, నే [illegible] లేకున్నాను! నీకే [illegible]" అన్నది.

"అమ్మమ్మో, ఇప్పుడు [illegible] సిగ్గెక్కువ [illegible]! ఈయనవిషయం మనం [illegible] యేం [illegible] రేపు [illegible] యేమంటా రు? 'అంతగా మీకు సహాయంచేసిన పెద్దమనిషి పూర్తి పేరూ కూడా [illegible]' అని మనల్ని దూషించరా? [illegible]—"

"ఏమంటి?" అన్నది 'మనూవదిన.'

ఇంతవరకూ వాళ్లకు నాపూర్తి పేరూ కులం తెలీలేదు. ఇప్పుడైనా వీరు నన్ను అడగడం నిశ్చయం అనుకున్నాను. [illegible] వున్నట్టు నిజం చెప్పివేదా మనుకున్నాను. ఇంతలో నానిశ్చయం మారిపోయింది. యతి అని అనుకుని అన్నా [illegible] నిష్కపటంగా సేవలుచేస్తూ, ప్రవర్తిస్తూ, సరళంగా, [illegible], బహిరంగంగా, [illegible] నుడిమీద [illegible], పృథక్ప్రేమ [illegible], [illegible] సిగ్గు [illegible]

హారిపోయిన సకల్ప్ర నాకు [illegible] నేను నిజ [illegible] అర్థమయింది! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నాలో [illegible] [illegible] నిజం [illegible] [illegible] ఆనుకున్నాను. [illegible] గా [illegible] వచ్చియిముకుంటూ వున్నాను. యింతలో 'మనూవదిన' సామానంతేదే బజెత్తు పన్నింది. [illegible] [illegible] పడేవున్నది. [illegible] [illegible] మొదటి పుట [illegible] అందులో వున్న [illegible] నాదికాదు; నా స్నేహితునిది. కాని, [illegible] అనుకున్నది. పుస్తకం అక్కడే వుంచేసింది.

వదినతో నేమో గుసగుసలాడింది. నాకు బాగా వినబడలేదు.

"అట్లైతే, మనూవదినా! ఆయన ఈతనికి తెలుసు నేమో అడిగి—" అని వదిన యేమేమో అనబోయింది.

మనూవదిన కృత్రిమకోపంతో అదికోపమో సిగ్గో నాకు తెలీలేదు. "నే నడగను నాకవసరంలేదు" అన్నది.

"ఎందుకమ్మా మనోహర్లారు [illegible] బట్టేనా నీ కవసరంలేదు?" అని వదిన నవ్వింది.

"ఇదుగో వదినా! యిటుచూడు."

"అఁ, ఆఁ ఇప్పుడు చూచే దేమిటి? మంగళగిరి కాదు, గుంటూరుస్టేషనులో నుంచి చూస్తూన్నాను. ఈమా జోడిగా కుదిరింది. సంతోషిస్తూన్నాను" అన్నది 'వదిన.'

"అబ్బబ్బబ్బా! వదినా, సదా సర్వదా పరిహాసాలే!" అని 'మనూవదిన' అంటూవున్నది. రైలు దొనకొండ స్టేషనులో ఆగింది. నేను దిగి టెలిగ్రాం మీయ పోయినాను.

*

"రేపుదయం తొమ్మిదిగంటలకు బల్లారి చేరుతున్నాము. "మా కేలాటి ఆయాసంకూడా కలగలేదు. సుఖంగా ప్రయాణంచేస్తూన్నాము. [illegible] —మనోహరి."

అని నేను నాకాబోవుమామగారికి టెలిగ్రామిచ్చి, వచ్చి బండియెక్కాను. వదినా [illegible] యేమో [illegible] [illegible] నవ్వుతూ వున్నా[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ను. [illegible]

'[illegible] యేదో [illegible]కం చేసు[illegible] [illegible] బుట్టకింద [illegible] బల్లకింద వున్న ఒక [illegible] నుంచి కొన్ని అరటిపండ్లు, అయిదారుబత్తా[illegible] [illegible] [illegible] నన్ను చూచి చిరునవ్వు[illegible]తో "ఫలహారం చేస్తుంటే లేదా?" అన్నది.

నిజంగానే నాకప్పుడు [illegible] అకలి [illegible] నాక్కూడ కోపం వస్తుందేమో. [illegible] [illegible] [illegible] నా సరే అని ధైర్యంచేసు[illegible] నవ్వుతూనే "[illegible] మరిచానుసుమీ!" అని [illegible] [illegible]న్నాను.

మనోహరి పెట్టెలోనుంచి ఒక [illegible] నారింజకాయలు, బత్తాయిలు ఒలిచి బద్దలు అర[illegible] తొలుచొలిచి అపళ్లెంలో పెట్టి నాముందు పెట్టింది. [illegible] తిని నిమిషంలో ఫలహారం చేశాను. ఆకలి [illegible] మాఅమ్మ నాకోసమని యిచ్చినపూరీలు లడ్డూలు [illegible] మనుకున్నాను. కాని, అవిహారికి పనికివస్తుందో అని అనుమానం కలిగింది. కాబట్టి ఆమాటే [illegible] నేను.

నాపళ్లెం ఖాళీకావడంచూచి మనోహరి "ప[illegible] పనస ఒలిచి యిమ్మనా? ఇంక రెండుఅరటిపండ్లివ్వ[illegible] అన్నది.

"సరేగాని, అన్నీ నేనే తినేస్తే మీకేమైనా [illegible] లెనా లేదా?" అని నే నన్నాను.

"ఉన్నవి రెండి. చాలకపోతే వచ్చే స్టేషను[illegible] మరేమైన కొనవచ్చును" అన్నది వదిన!

'వదిన' వాక్యం పూర్తి కాలేదు. అంతలో 'మనూవదిన' నాదగ్గర వున్నపళ్లెంలో బత్తాయిబద్ద[illegible] రెండు రొట్టెముక్కలూ పడవేసింది. నేను 'అఁ—ఆఁ[illegible] అంటూనే వున్నాను. కాని, యేమిలాభం? [illegible] పైగా చిరునవ్వు నవ్వుతూన్నది.

అశ్వపూజ - మైసూరు - దసరామహోత్సవము

నారటు పూజ, దసరామహోత్సవము — మైసూరు

గజపూజ, దసరామహోత్సవము — మైసూరు

[illegible] నవ్వుతూ అర్థరహస్యంగా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!''

[illegible] [illegible] తీసుకో!'' [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]లతోటీ. పరిహాసాలతోటీ, [illegible], ముచ్చటలతోటీ, మహానందంతో [illegible]న్నాము. స్టేషను వెంబడి స్టేషను [illegible]. [illegible] మాకు [illegible]మున్న రకు కంఠం [illegible]. [illegible] స్టేషనులో 'శ్రీ' మాత్రమే [illegible]. [illegible] ఆ [illegible] [illegible]నాతోటి ప్రయాణం చేస్తూవున్న స్త్రీలకు — [illegible] అనుకుని నక్షత్రమాత్రం తెప్పించి

క్రమక్రమంగా స్టేషనులు వెళ్లిపోయినవి. [illegible] [illegible] నిలబెట్టా[illegible]. బయలుదేరి కనుము [illegible]. ఆహా! ఆకనుమ [illegible]తూవున్నప్పుడు [illegible], వర్ణించడం దుస్సాధ్యం. అయినా మనకు [illegible] పనిలేదు. పాములాగ మెలికలు మెలికలుగా [illegible]తూవుండడం; అప్పటికప్పుడు [illegible] [illegible]వేపున — [illegible]మవేపున; అరక్షణంలో అసలే బండ్లో [illegible]లేక [illegible]; ఆపర్వతాలూ, ఆఅరణ్యాలూ, ఆకొండచరియలూ, [illegible], ఆదేళ్లూ, [illegible], ఆకోనలూ, [illegible], ఆసృష్టిసౌందర్యమూ, ఆ కృత్రిమసృష్టిసౌందర్యమూ, [illegible] మనసు [illegible] అయిపోయింది! ఇవి [illegible], నిజంగా నాస్తికుడికైనా దైవమహిమ తలపు [illegible]కపోదు. అందులో [illegible] గమ్మత్తు. పర్వతం [illegible] [illegible]గా చేశారు. అందులోనుంచే రైలుపోతుం[illegible]. పైనకొండ, క్రిందకొండ, [illegible] కొండా, [illegible]కొండా; ముందూకొండా! ఆగుహలో రైలు ప్రవే[illegible]టప్పటికి బండ్లోవాండ్లందరూ 'గోవిందం' కొట్ట[illegible], హరినామం [illegible]చారు.

[illegible] తేనేమి, మేము ఆనంద ప్రఫుల్ల హృద[illegible]లో [illegible]త్రి ఎనిమిదిన్నర తొమ్మిదిని కొట్టేసరికి [illegible] [illegible]ల చేరాము. అప్పుడు నాకు ఆకలిఅన్నసంగతి తెలి[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]మైపోయుకుంటేని. నా [illegible] [illegible]: కాని, [illegible]! ఇప్పుడు[illegible] [illegible] [illegible]జనం [illegible]! [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible]. నేను భోజనం చెయ్యందే వీళ్లు [illegible]. [illegible], నాకు [illegible] [illegible]! [illegible]యినానా, [illegible] [illegible]. [illegible] తిన్నా నాయెదుట తింటారో లేదో? ఏం చేసేది? [illegible] [illegible] మార్గమేదీ; ఆలోచించాను; ఆఖరుకు భోజనంమాటే తలపెట్ట [illegible] నిశ్చయించాను. బండ్లోనుంచి [illegible]గాను. కొన్ని మిఠాయిపొట్లాలు, కొన్ని [illegible], ఫలాలు కొనుక్కొని వచ్చి [illegible]. అన్నీ వాళ్లముందు పెట్టాను. అప్పుడు నాకొక [illegible] నవ్వు వచ్చింది. నవ్వుకున్నాను. ఈచిక్కులన్నీ, ఈబాధలన్నీ నాకెందుకా అనుకున్నాను. సంసారతాపత్రయం యిప్పుడే ప్రారంభమైనందుకే నాకు నవ్వొచ్చింది. అందుకే అంతలో రైలు నడవ సాగింది. 'మనోవరిన,' నన్ను చూచి మీరు మామూలాన చాలాశ్రమ కలుగుతూవున్నది. మీరు బండి దిగివెళ్లితే ఎక్కడికో అనుకొన్నాను. ఇందుకని తెలిసివుంటే అక్కరలేదని చెప్పియుందును'' అని అన్నది.

నేను ''నాకు శ్రమాలేదు. మరేమీ లేదు. మీరు అక్కరలేదంటారనే మిమ్మల్ని నే నడగలేదు. అయినా ఇవన్నీ మీకోసమనే తేలేదు. నాకోసం తెచ్చుకొన్నాను. అయితే యింతఎందుకు అంటారేమో? నాకు [illegible] ఆకలి వేస్తున్న[illegible]. నేనుమాత్రమే అన్నీ తినడం నాకు న్యాయం కాదు. నీతీ కాదు. మీరు కొంచంగానైనా పుచ్చుకోవాలె అని తెచ్చాను. ఇందులో మూడువంతులు నాకే యిచ్చివేసి వక్కవంతు మీరు పుచ్చుకుంటారని [illegible] మధ్యాహ్నం అనుభవంవల్ల నాకు బాగా తెలుసును'' అని నవ్వినాను.

అందరము నవ్వినాము.

ఫలహారానంతరము మూర్వరం మూడుబల్లలమీద పడుకొని నిద్రించాము.

స్త్రీ[illegible] త్వరలోనే నిద్రించారు. నాకు నిద్ర [illegible]లేదు. ఈనాలికమార్చి [illegible] [illegible],

[illegible] బాసినాను అన్నాను. [illegible]

[illegible]

[illegible] చేసాను.

౬

సంతిక స్టేషనులో నేను దిగి [illegible] నాకిక నీళ్లు [illegible] యిచ్చారు. తిరునాళ్ల కాళ్ళీ, [illegible] బంగారానుంపు [illegible], [illegible] మొదలైనవి [illegible] ఫలాహారం అయింది. [illegible] బండి సాగింది.

సంతికల్లుకు బళ్లారికి [illegible] నాలుగు స్టేషనులు [illegible] ప్లాటుఫారం [illegible] వున్నాను.

మనోహరి కిటికీలోనుంచే ప్లాటుఫారంపై పురుషున్ని, "అతడో అన్నయ్య" అన్నది.

నేనూ [illegible] చూచాను. స్టేషన్లో జనం కిటకిట [illegible] వున్నది. అందులో ఆఅన్నయ్య ఎవరో నాకు తెలియలేదు. నేను హ్యాటు బూటూ తగిలించుకొని బండి దిగడానికి [illegible] నాను. అంతలో బండి ప్లాటుఫారంలో ఆగింది.

ఇరవయిరెండు ఏండ్లయువకుడు ఒకడు [illegible] దగ్గర చిరునవ్వుతో నిలబడి [illegible] పిలిచి, బండ్లో సామాన్లు కిందికి దింపించాడు.

ఆయువకుడు మనోహరికి రెండవఅన్నయ్య. చెల్లెలే [illegible] అతనికి చెప్పింది. ఆయన దగ్గరికి వచ్చి నా [illegible] ఉపచారం చేయ ప్రారంభించాడు. నేను తగినట్టు [illegible] బదులు చెప్పినాను. అంత అంతరము కలిసి ప్రేమ బయటికి వచ్చాయి. వాళ్లసామాన్లు ఒకగుఱ్ఱపు బండ్లో పెట్టారు. నేనూ వాళ్లకు కొంచెం దూరంలో బండినడుపుకుంటూ వున్నాను. అంతలో మనోహరి అన్నయ్య, తొందరతొందరగా నడిచివచ్చి నా చెయ్యి పట్టుకొని "మీరు బండి కుదుర్చుకుంటూ ఉన్నారు. ఎక్కడికి పోతున్నారు? మాతో కూడా మాయింటికి రారా?" అన్నాడు.

[illegible]

[illegible]

[illegible] అన్నాడు.

"[illegible] నాన్నగారు మిమ్మల్ని [illegible] [illegible] ఆయనకు ఆరాధం [illegible] దయనే కన్నబిడ్డనై [illegible] అనాథయి [illegible] వస్తారు. [illegible] చేయ [illegible] కాలిసివచ్చి నన్ను ప్రేమతో [illegible] వదినను మాచెల్లెల్ని సురక్షితంగా తెచ్చినందు [illegible] కృతజ్ఞత తెలపడానికి [illegible] కుంటూ [illegible] రావలసిందన్నారు. [illegible] బహుదీనంగా, ఆశాభంగ మైనందు [illegible] అన్నది.

"ఇప్పటికి నన్ను క్షమించండి. సాయంత్రం మీయింటికి వచ్చి మీనాన్నగారి [illegible] చేస్తాను అని మీనాన్నగారితో చెప్పవలెను. [illegible] మైన పనివుండి యిప్పటికి యిప్పుడే నామిత్రు [illegible] కలుసుకోవాలె" అని అంటూవున్నాను. ఆబాలిక నాదగ్గరికి వచ్చింది.

"అన్నయ్యా! వీరు రానంటే [illegible] రాకపోతే నాన్నగారికి [illegible], నా [illegible] రాదా! ఆయనకు ఆశాభంగంకాదా!" అని అతి [illegible] తో, కళ్లలో బాష్పాలు కురుస్తూ ఉండగా [illegible] పలికింది.

అందుకు నేను "మీరు బుద్ధిమంతులు [illegible] కలవారు. ఇంత పట్టుపట్టడం నాకు విచారంగా వున్నది. ఇప్పటికి నాకు సెలవిస్తే నాపని చూచుకొని [illegible] సాయంత్రం అయిదుగంటలకు మీయింటికి [illegible] వస్తును [illegible]

[illegible] నా; అన్యథా [illegible] యిప్పటికి [illegible] ప్రశ్న [illegible] మిమ్మల్ని [illegible] నేను మీయింటికి [illegible] నాకు [illegible] కాని [illegible] మీనాన్నగారికి వప్పచెప్పడానికి [illegible] మీ [illegible] కొంతవరకు నావిధి [illegible] మీనాన్నగారికి దర్శించేవరకు [illegible] గారికి [illegible] అప్పగించేవరకు, నావిధి [illegible] కాబట్టి [illegible] వస్తాను" అని అన్నాను.

[illegible] తప్పట్టే నేనేమిచేయగలను!" అంటూ [illegible] కన్నీళ్లు తుడుచుకొన్నది. కాలి [illegible] రైలులో [illegible] నేమో వ్రాస్తూవున్నది. అవ్రాసేదేమో కన్నీళ్లు [illegible] వున్నవి [illegible] గడిచింది; ఆమె [illegible] పై [illegible] చిరునవ్వు మొలకలెత్తగా "తప్పకుండా [illegible] సాయంత్రమే! ఎన్నిగంటలకు?" అన్నది.

తప్పక సాయంత్రమే అయిదుగంటలకు అన్నాను. "మీరిప్పుడు ఎవరియింటికి పోతున్నారు. మీ [illegible] రాకపోతే సాయంత్రం నేను మీదగ్గరకు [illegible] యిం [illegible] టికివచ్చి మిమ్మల్ని తీసుకపోతాను." అని అన్నాడు అన్నయ్య.

"తప్పకుండావస్తా [illegible] సాయంత్రమే? ఎన్నిగంటలకు?"

S. Brahmiah 1925

[illegible] ఉండగా [illegible] కలుసుకొని [illegible] అలోచించేవాన్నాను.

"[illegible] కృష్ణస్వామిగారి యింటికి" అని చెప్పినాను. కాని [illegible]

"[illegible]" [illegible]

[illegible] పేరు చెప్పినాను. వ్రాసుకున్నాను. [illegible] మాటమాటికి "తప్పక రావాలె—రావాలె" అని చెప్పుతూ, వెనక్కి తిరిగితిరిగి చూస్తూ, మెల్లగా పాయి మోటారెక్కింది; అప్పటి మనోహరయొక్క చూపు కాళిదాసుని శకుంతల [illegible] విడిచి [illegible] జ్ఞప్తికి వచ్చింది. మోటారు వెళ్లిపోయింది. నా మనస్సు ఆమోటారులోనే వెళ్లిపోయింది నిమిషంలో నాకు కనబడకపోయింది.

ఒక్కనిట్టూర్పు విడిచి నేను బండియెక్కి 'బ్రూస్ పేట'లోని ఒకహోటలుకు వెళ్లాను. అక్కడే బసచేశాను. స్నానంచేసి భోజనంచేశాను. నాలుగు ఎప్పుడుకొడతారా అని గంటలు లెక్కపెట్టుతూ వున్నాను. ఈ లోపుగా నేను కాబోయే మామగారియింటికి వెళ్లితే అక్కడి వాళ్లు ఏమేమి అనుకుంటారో? ఏమి జవాబు చెప్పవలెను. అక్కడివాళ్లందరు ఎట్లావుంటారో, నన్ను చూచి ఏమనుకుంటారో, అని—యింకా ఏవేవో అనుకొంటూ వున్నాను. అందరికంటె ముఖ్యంగా మనోహరి నన్నుగూర్చి ఏమనుకొంటుందో, ఏమంటుందో, నాకు అర్ధాంగి కావడానికి వప్పుకొంటుందో లేదో, అని నా మనస్సు నానావిధాల తర్కవితర్కాల్లో మునిగింది. కాని నాకొక్కటే ధైర్యం. పిల్లనన్ను మెచ్చుకొంది; రాజాన్నర [illegible] తో [illegible] ముగావుంది.

[illegible] పులు, ఆవగలు, ఆవచాయ్యరం, [illegible] చిరునవ్వు, యివన్నీ [illegible] స్తే అంగీకార సూచనలే. మా

[illegible] చేసిన [illegible] మొదటు [illegible]చాను. [illegible] ప్రత్యేకంగా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]న్నాది. [illegible] [illegible] ఆయనకు [illegible] [illegible] [illegible] నలిపింది. కాబట్టి మా[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] న్యాయమే అని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అంతట [illegible] మాత్రం తెసింది. నేను [illegible] [illegible] [illegible] అల్పాహారం పుచ్చు[illegible]న్నాను. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పంచ [illegible] కట్టుకొన్నాను. [illegible] వేసుకొన్నాను. [illegible] జరీఅంచు [illegible] పైకి వేసుకొన్నా[illegible] [illegible] చెప్పులు తొడిగాను. [illegible] తీసి [illegible]న్నాను. [illegible] కనబడే కనబడకబొట్టు పెట్టాను. ఈ వి[illegible]గా అచ్చంగా [illegible] [illegible] [illegible]గారింటికి బ[illegible] [illegible]రాను.

వాకిట మనోహరి అన్నయ్య, [illegible]న్నాడు. నాకోసమే [illegible]న్నాను. మేడమీద మనోహరి [illegible] [illegible] ముచ్చట[illegible] నిలబడేఉన్నది. నాకోసమే [illegible]న్నాను.

నన్ను తనకీతిగా [illegible] చేశారు. మనోహరినాన్నగారు నన్ను చూచి చాలా ఆనందించారు. [illegible] [illegible] 'అల్లుడుగారు' వచ్చారని కబురంపాడు. [illegible]వచ్చి నన్ను చూచారు. ఏమేమో ప్రశ్నలు వేశారు. మెచ్చుకున్నారు. కాని, మనోహరిమాత్రం రాలేదు.

ఆమె నాన్నగారు నాతో మాట్లాడి ఉన్నట్టుండి యేమో జ్ఞాపకంచేసుకుని "[illegible], మనోహరీ" అని పిలి[illegible]. మనోహరి వచ్చి తలవాల్చి [illegible]. "[illegible] గారికి నీ[illegible]గా "[illegible] తెచ్చిపెట్టు" [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తిరిగి[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]లో [illegible] [illegible] [illegible] మనోహరి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. నాన్నగారు [illegible] [illegible]న్నాను. [illegible] [illegible] అన్నాను.

అదిచ తలపైకెత్తి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible]. ఆశ్చర్యమూ, సంతోషమూ, [illegible] [illegible]గా ఆమెనుదుట్టి [illegible]. "[illegible]! [illegible]_"

"[illegible]ను. ఆశ్చర్య[illegible]? [illegible] నిన్నటినుంచి తెలిసి[illegible]_" అంటున్నా[illegible]

"నిజమేనా? మీరేనా?" అని [illegible]

మూర్ఛపోయిందో యేమో అర్ధగంట నాకౌగిట్లోనే వుండిపోయింది.

"[illegible]ను; నిజమే; నేనే!" అంటూ ఆమెను [illegible] పడకుండా పట్టుకున్నాను. మూర్ఛపోయిందో, యేమో అర్ధగంట నాకౌగిట్లోనే వుండిపోయిం[illegible].

[illegible] [illegible] మాఅన్యత [illegible]!

రాధిక

[illegible] రామానుజాచారి గారు (భారతీ [illegible])

[illegible] మానసమంజరులఁ [illegible] రామసీమంబులన్

[illegible]రాత్రి [illegible] [illegible] [illegible] స్రోతంపు దీ

[illegible] ప్రేమామృతవారిపూరములప్రాపుం గూర్చి లాలించి [illegible]

[illegible] మాయముగాఁగ నాయమొకో గోపా, వల్లవీవల్లభా!

ఆమధుమాస[illegible] నాసికతాతలదేశమందు నా

రామవిశాలవీథుల సురాపగక్రేవల మంద మందశీ

తామలవాయువీచికల నారమణీయసుధాప్రపూరగా

నామృతవంశికారవ మనారతము న్విన నోఁచనైతిఁగా!

[illegible]మోహపాశవివశీకృతనై నిలు పోపలేక నీ

[illegible]కంఖకులిశాంకములై తనరారు పాదపుం

[illegible] జాడనేని గనఁగోరి వనం బిలు సేసితిన్ భుజాం

[illegible] తుషితాంబుధిఁ దేల్పుము గోపబాలకా!

[illegible] యీవిరహ మేగతి [illegible] వియోగవహ్ని నే

చాయ గ్రసింతు మానసవిసారితభార మదెట్లు వీఁగు ని

కేమొకఁ గాంతు నారసిరు నెట్టులసైతు విరాళి నేఁటి కిం

కాయదువీరుకోమలభుజాంతర మేయలివేణి నోఁచెనో!

[illegible] ప్రియకాంతుఁ గూడి విహరించినపుణ్యావనప్రదే[illegible]

[illegible] నికుంజపుంజసముదంచిత కేళి విహారభూమి య

[illegible] యదువీరు దివ్యసుషిరాగతమాధురిగీతికారవం

బదె శిఖిపింఛమాళి హృదయాంబుజపీఠి నలంకరించెనే!